

Wykaz jezior (powyżej 1 ha) w gminie Drawsko

nazwa jeziora	rzędna (m npm)	powierzchnia		głębokość	
		Ogólna	lustra wody	średnio	max.
Moczydło	42,5	3,43	3,43	-	-
Kamiennik	37,1	4,94	2,86	-	-
Piast (Kwiejce)	45,2	16,1	15,46	1,7	3,0
Zieleniec	47,7	8,87	8,87	-	-
Warasz	49,5	11,94	10,94	-	-
Rakówko	54,4	6,83	3,88	-	-
Jez. Workulskie (Jez. Zgniłe)	47,4	1,25	1,25	-	-
Jez. Zgniłe	49,1	3,22	2,02	-	-
Jez. Perskie	51,3	6,59	5,86	-	-
Jez. Długie	50,9	14,38	12,92	3,3	9,0
Jez. Mleczne (Orzełek)	50,8	6,01	6,01	-	-
Moczydło (Marylin)	44,9	3,00	3,00	-	-
Okuninko (Okoninko)	49,2	5,96	3,19	-	-

Źródło: „Atlas Jezior województwa pilskiego” (Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Pile, Państwowe Gospodarstwo Rybackie w Oleśnicy.)

1.4.3 Sztuczne zbiorniki, rowy i kanały melioracyjne

Największa sieć kanałów i rowów znajduje się w dolinie Noteci, w północno-zachodniej części gminy między miejscowościami Kawczyn i Drawsko oraz na północ od Drawskiego Młyna. Mniejsze układy rowów i kanałów znajdują się również w obrębie Łąk Pęcckowskich. Tworzą również dwa mniejsze systemy połączeń między jeziorami w południowej części gminy. Pierwszy z nich obejmuje jeziora: Zieleniec, Warasz, Jez. Zgniłe, a drugi :Jez. Warkulskie, Rokówek.

Niewielki układ rowów znajduje się również na zachód od miejscowości Kamiennik. W przypadku rowów w obrębie doliny Noteci podstawowym ich zadaniem jest odprowadzanie nadmiaru wody z łąk, szczególnie w okresie wysokich stanów wody w rzece Noteci. Szczególną rolę odgrywają one na zapleczu wału przeciwpowodziowego, gdzie na łąki wpływają rzeki Miała i Człapia.

Ujściowy odcinek rzeki Miały dzieli się na dwie skanalizowane odnogi: „Chęłstnicę” mającą połączenie ze Starą Notecią na wysokości miejscowości Pełcza oraz kanał „Zbiornik” łączący ją z rzeką Człapią, mający połączenie z Notecią.

W przypadku rowów w południowej części gminy ich głównym zadaniem jest utrzymanie wysokiego poziomu wód gruntowych w obrębie łąk wykorzystywanych rolniczo, co również ma znaczenie dla zasilania powierzchniowego i podziemnego istniejących tam jezior.

Funkcję zbiorników retencyjnych z możliwością regulowania poziomu ich zwierciadła wody pełni Zbiornik Kamiennik (zaliczany również do jezior) w Kamienniku oraz zbiornik zalewowy na rzece Człapi, wykorzystywany również jako staw rybny. Dla poprawienia regulacji stosunków wodnych terenów w rejonie Drawska na kanale biegnącym równoleżnikowo przez grunty rolne na południe od wsi Drawsko zostały wybudowane dwa zbiorniki retencyjne (własność Państwowego Gospodarstwa Leśnego).

1.5. Warunki klimatyczne

1.5.1 Makroklimat

Według podziału klimatycznego kraju na regiony klimatyczne A. Wosia, gmina Drawsko zaliczana jest do Regionu Dolnej Warty. W podziale R. Gumińskiego obszar ten wchodzi w skład VI bydgoskiej (nadnoteckiej) dzielnicy rolniczo-klimatycznej.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi	- 7,7 °C.
Najcieplejszym miesiącem jest lipiec	- 17,7 °C
najzimniejszym styczeń	- -2,1 °C
w ciągu roku obserwuje się średnio około	- 30 - 35 dni mroźnych
z przymrozkami	- 105 - 110 dni
czas trwania pokrywy śnieżnej najczęściej nie przekracza	50 dni
okres wegetacyjny wynosi	- 210 – 215 dni
średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosi	570-600 mm
najwięcej opadów odnotowuje się w miesiącach letnich, w czerwcu, lipcu i sierpniu	- 50 - 80 mm na miesiąc
najmniej w miesiącach zimowo-wiosennych: w styczniu, lutym i marcu	30 - 40 mm na miesiąc

W rozkładzie rocznym dominują wiatry z kierunków zachodnich. W obrębie gminy zmiany klimatu zachodzą w kierunku południkowym. W części północnej zwiększa się ilość opadów, a skróceniu ulega okres wegetacyjny.

1.5.2. Mikroklimat

Na miejscowy mikroklimat duży wpływ ma obecność podmokłej Pradoliny. W miesiącach letnich powietrze w obrębie dna doliny jest wilgotniejsze i chłodniejsze. W okresie jesiennym obserwuje się zwiększoną liczbę dni z mgłami. Podczas mroźnych i bezchmurnych nocy powstają inwersje termiczne polegające na przemieszczaniu się mas chłodnego powietrza w kierunku dna doliny z wyższych partii terenu. Wilgotniejsze powietrze występuje również wzdłuż dolin rzek Człapi i Miały z dopływami oraz w obrębie podmokłych terenów Łąk Pęcowskich. Elementem modyfikującym miejscowy klimat jest również sąsiedztwo olbrzymiego kompleksu leśnego. Obecność lasu powoduje obniżanie dobowych i miesięcznych amplitud temperatury powietrza. Zwarty kompleks ogranicza także siłę wiatrów, które w sąsiedztwie Pradoliny mogą być bardzo porywiste.

Rodzaj powierzchni, którą tworzą korony drzew w niektórych warunkach może przyczyniać się do większej ilości opadów. Na terenach leśnych obserwuje się również większą liczbę dni z pokrywą śnieżną niż na sąsiednich terenach użytkowanych rolniczo. Ze względu na bardzo dobrą przepuszczalność podłoża szczególnie w południowej części gminy (pola wydmore) w okresie letnim tereny te są silnie przesuszane, co również odzwierciedla się we właściwościach powietrza.

1.5.3. Warunki aerosanitarne

Równoleżnikowe ukierunkowanie doliny rzeki Noteci i dominacja wiatrów zachodnich w ciągu roku decyduje o dobrym przewietrzaniu terenu położonego na północ od miejscowości Chelst, Drawsko i Drawski Młyn. Słabszy obieg powietrza obserwuje się w obrębie Łąk Pęcckowskich między miejscowościami Piłka i Pęcckowo, które od strony zachodniej i wschodniej ograniczone są ścianą lasu. Dłuższe stagnowanie chłodnych i wilgotnych mas powietrza obserwuje się w dolinach Człapi i Miały otoczonej lasami oraz w obrębie zagłębień wypełnionych takimi jeziorami jak: Okoninko, Mleczne, Długie i Perskie.

1.6. Gleby

Na terenie gminy największą powierzchnię zajmują gleby strefowe wykształcone na utworach lodowcowych i wodnolodowcowych oraz rzecznych. Rozmieszczenie poszczególnych typów gleb w przypadku gminy Drawsko zależy nie tylko od budowy geologicznej, ale również od lokalnych warunków wilgotnościowych. Gleby brunatnoziemne na terenie gminy wykształcone są z utworów wodnolodowcowych i lodowcowych. Tworzą one dwie zwarte powierzchnie: na południowy wschód od miejscowości Pęcckowo oraz na południe od miejscowości Drawsko.

Na powierzchniach wychodni glin zwałowych występują gleby brunatne zaliczane do III klasy bonitacji i kompleksu pszennego dobrego. W ich sąsiedztwie w miejscach przykrycia glin przez piaski terasowe zostały wykształcone gleby płowe charakteryzujące się spiaszczeniem przypowierzchniowych poziomów. Zaliczane są one do III i IV klasy bonitacji oraz kompleksu żytniego dobrego i bardzo dobrego.

Na pozostałym obszarze zbudowanym z terasowych piasków luźnych i gliniastych zostały wykształcone gleby rdzawe. Najczęściej są to gleby mało korzystne dla rolniczego użytkowania. Zaliczane są one do V i VI klasy bonitacji oraz najslabszych kompleksów. W warunkach naturalnych związane są one z siedliskami borów oraz lasów mieszanych. W granicach gminy większość tych gleb porośnięta jest lasem, w którym dominują siedliska borów świeżych i wilgotnych. Na powierzchniach wydmorewych najczęściej spotykane są gleby bielcowe i bielice oraz rdzawe wykształcone z piasków luźnych, które posiadają przekształcone przypowierzchniowe poziomy (gleby ogłowione) w związku z działalnością procesów eolicznych.

Na stokach oraz w sąsiedztwie obniżeń wydmorew można spotkać gleby bielcowe i bielice. Zajmują one duże powierzchnie i związane są z ubogimi siedliskami borów suchych.

Największy obszar gleb użytkowanych rolniczo obejmuje dno Pradoliny Noteci. Są to gleby powstające w środowisku nadmiernego uwilgotnienia (gleby hydrogeniczne), które zaliczane są do kompleksów użytków zielonych.

W sąsiedztwie rzeki oraz w miejscach gdzie przez dłuższy okres roku stagnuje na powierzchni woda występują gleby torfowe. Na terenach wyżej położonych w sąsiedztwie załomu terasy nadzalewowej oraz na zapleczu wału przepiępowodzio-
wego oprócz gleb torfowych występują małe powierzchnie gleb murszastych, powstających z wietrzenia torfów przy niskich stanach wody gruntowej.

W sąsiedztwie koryta rzeki występują niewielkie powierzchnie mady rzecznych zbudowanych z piasków oraz mułków osadzonych podczas wysokich stanów wody w rzece. Przy niskich stanach rzeki mogą być one wykorzystywane jako grunty orne, gdyż zaliczane są do IV klasy bonitacji i kompleksu żytniego dobrego.

Poza Pradolina gleby hydrogeniczne występują również wzdłuż doliny rzeki Człapi i Miały oraz w sąsiedztwie jezior. Obniżanie się poziomu wód gruntowych w ostatnich kilku latach spowodowało zwiększenie się udziału gleb murszastych powstających z wietrzenia gleb torfowych.

1.7. Szata roślinna

Obszary pokryte trwałą roślinnością (łąki, pastwiska, lasy, sady) zajmują powierzchnię 12 288 ha, co stanowi 75,4 % powierzchni gminy. W poważnym stopniu sytuacja ta ogranicza działania planistyczne na tym terenie.

1.7.1 . Łąki

Łąki i pastwiska trwale zajmują łącznie obszar 2 098 ha (w tym 1563 ha łąk). Obszar ten stanowi 12,9 % powierzchni gminy. Większość tych terenów jest własnością prywatną. Ich największe powierzchnie występują w północnej części gminy w obrębie doliny Noteci. W okresie wczesnej wiosny ze względu na wysokie stany na Noteci mogą pojawiać się trudności z ich rolniczym wykorzystaniem. Korzystniejsze warunki wodne panują na łąkach usytuowanych na południowy zachód od miejscowości Pęckowo (Łąki Pęcowskie). Łąki występują również w dolinie rzeki Miały oraz w niewielkim stopniu w dolinie rzeki Człapi.

Duże powierzchnie łąk występują także na terenach śródlęśnych między wsiami Kwiejce Nowe i Piłką. Tworzą one wraz z jeziorami do których dochodzą bardzo dużą otwartą przestrzeń, która podwyższa atrakcyjność turystyczną i przyrodniczą tych terenów.

1.7.2. Lasy

Gmina znajduje się w obrębie III-Wielkopolsko-Pomorskiej krainy przyrodniczo-leśnej, w 4 dzielnicach Borów Nadnoteckich. Lasy w granicach gminy należą głównie do obrębu leśnego Drawsko dzielącego się na leśnictwa: Łężno, Kamiennik, Kaczeniec, Kwiejce, Przecznik oraz w niewielkiej części do leśnictw: Marylec, Osina, Zawada należących do obrębu leśnego Potrzebowice.

Obręby te są częścią Nadleśnictwa Potrzebowice. Łączna powierzchnia terenów leśnych wynosi 10 186 ha. Lesistość gminy jest bardzo duża (62,5 %) i przewyższa średnią dla powiatu czarnkowsko-trzcianieckiego (50,4 %) oraz dla całego województwa wielkopolskiego (25,3 %).

W obrębie gminy istnieją różne formy własności obszarów leśnych:

- a) grunty Skarbu Państwa (razem) - 8343 ha, w tym:
 - Państwowe Gospodarstwo Leśne - 8322 ha,
 - Zasoby Własności Rolnej Skarbu Państwa - 10 ha,
 - pozostałe grunty Skarbu Państwa - 11 ha,
- b) komunalne - 45 ha,
- c) prywatne - 1798 ha.

1.7.2.1. Lasy państwowe

Na terenie gminy w kompleksach leśnych największą powierzchnię zajmują siedliska borów świeżych, w których dominuje drzewostan sosnowy z niewielkim dodatkiem brzozy. W lokalnych obniżeniach, gdzie jest większa wilgotność gruntu, występuje również akacja. Na południe od Jeziora Mlecznego (oddz. 199, 200, 201 obrębu Drawsko) oraz na północny zachód od miejscowości Piłka (oddz. 66, 67, 68 obrębu Drawsko) znajdują się małe zwarte powierzchnie najuboższych siedlisk leśnych - borów suchych składających się niemal wyłącznie z sosny.

Żyźniejsze siedliska borów mieszanych świeżych i borów mieszanych wilgotnych występują na zachód od miejscowości Kwiejce (oddz. 117A, 118, 119 obrębu Drawsko), w rejonie Kwiejc Nowych (oddz. 150, 151, 169, 170 obrębu Drawsko),

na południe od Jeziora Mlecznego (oddz. 199, 200, 210 obrębu Drawsko) w kierunku północno-zachodnim od Jeziora Długiego (oddz. 124, 125, 146, 147 obrębu Drawsko) oraz w północnej części kompleksu leśnego między miejscowościami Chełst i Drawsko (oddz. 6, 7, 8, 8A, 15, 16, 26, 27, 28 obrębu Drawsko).

Głównym składnikiem drzewostanu tych siedlisk jest sosna, a gatunkami towarzyszącymi w zależności od warunków lokalnych są: dąb, brzoza, modrzew i świerk. Na obszarach z płytko zalegającą wodą gruntową istnieją siedliska lasów mieszanych świeżych i lasów mieszanych wilgotnych. Największe powierzchnie tych siedlisk występują na północny zachód od jeziora Moczydło (oddz. 5, 6, 7, 13, 14, 26, 27, 28, 50 obrębu Drawsko) oraz w sąsiedztwie doliny rzeki Człapi (oddz. 155 obrębu Drawsko). Głównym gatunkiem drzewa w tych siedliskach jest sosna, a gatunkiem towarzyszącym świerk, dąb i brzoza. Na terenach okresowo podtapianych istnieją siedliska lasów świeżych i lasów wilgotnych składające się z głównie z dębu, brzozy, olchy oraz w minimalnym stopniu z grabu i jesionu. Tworzą one w gminie bardzo małe powierzchnie w sąsiedztwie krawędzi pradoliny (oddz. 5, 6 obrębu Drawsko).

W bezpośrednim sąsiedztwie koryta rzeki Noteci występują siedliska olsów składające się głównie z olszy, sosny oraz brzozy (oddz. 2, 3 obrębu Drawsko).

Część olbrzymiego kompleksu leśnego **objęto ochroną prawną** wydzielając:

- lasy glebochronne,
- lasy wodochronne
- lasy na stałych powierzchniach naukowo-badawczych.

W granicach Państwowego Gospodarstwa Leśnego oprócz kompleksów leśnych znajdują się również grunty orne (148 ha), sady (1 ha), łąki (106 ha), pastwiska (77 ha), wody stojące (14 ha), tereny różne (10 ha) i nieużytki (76 ha).

1.7.2.2. Lasy prywatne

Lasy prywatne zajmują w gminie obszar 1798 ha, co stanowi 11,0 % jej powierzchni i 17,7 % powierzchni terenów leśnych w jej granicach.

Dla poszczególnych wsi zostały wykonane dokumentacje określające sposób zagospodarowania i użytkowania lasów prywatnych:

- a) Pęckowo - „Program zagospodarowania lasu dla wsi Pęckowo na okres od 1.01.1984 r. do 31.12.1993 r.”
- b) Chełst i Chełst Zachodni - „Plan urządzania lasu dla wsi Chełst i Chełst Zachodni na okres 1995-2004 r.”
- c) Kwiejce - „Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Kwiejce na okres od 1. 01. 1995r. do 31. 12. 2004 r
- d) Kwiejce Nowe - „Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Kwiejce Nowe na okres 1.01. 1995 r. do 31. 12. 2004 r.”
- e) Kamiennik - „Plan urządzania lasu wsi Kamiennik na okres 1.01. 1995 do 31.12 2004 r.” zatwierdzony decyzją wojewody piłskiego (nr ,
- f) Marylin - „Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Marylin na okres od 1. 01 1996 r. do 31. 12. 2005 r.”
- g) Piłka - „Uproszczony plan urządzenia lasu wsi Piłka na okres 1.01.1995 r. do 31.12. 2004 r.”

Lasy będące własnością prywatną składają się głównie siedlisk borów świeżych (90,2 %), borów suchych (5,7 %) oraz borów mieszanych świeżych (2,7 %). Udział pozostałych siedlisk jest niewielki. Zajmują one powierzchnię do kilku hektarów.

1.7.3. Nieużytki

Nieużytki zajmują powierzchnię 173 ha co stanowi 1,1% powierzchni gminy. Najwięcej nieużytków jest własnością Skarbu Państwa (96 ha), w tym 76 ha Państwowego Gospodarstwa Leśnego oraz 20 ha wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Nieco mniejsze powierzchnie nieużytków są własnością prywatną (63 ha) i komunalną (7 ha). Są to zarówno tereny podtapiane przez rzeki, głównie Noteć, jak i tereny o utrudnionym odpływie wód powierzchniowych będące pozostałością po dawnych jeziorach oraz tereny o podłożu mineralnym niezdatne do rolniczego użytkowania. Najwięcej nieużytków wodnych znajduje się w sąsiedztwie rzeki Noteci oraz w sąsiedztwie jezior. Największy obszar nieużytków na gruntach mineralnych znajduje się w miejscowości Drawski Młyn, między zabudową mieszkaniową a krawędzią doliny rzeki Noteci. Jest to teren zdegradowany dodatkowo przez nielegalne składowisko odpadów. Obecnie teren porasta rozproszony, młody drzewostan sosnowy oraz trawiasta roślinność sucholubna.

2. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego

2.1 System przyrodniczy gminy Drawsko

Na terenie gminy Drawsko przestrzeń przyrodnicza tworzona jest przez następujące elementy:

- a) rolniczą przestrzeń produkcyjną obejmującą najlepsze gleby (III i IV klasa bonitacji), gdzie istnieją warunki do prowadzenia intensywnego rolnictwa,
- b) łąki, pastwiska oraz rzeki, ciekі wodne, kanały tworzące ekosystemy wód otwartych,
- c) kompleks obszarów leśnych.

2.1.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

W granicach gminy rolnicza przestrzeń produkcyjna ogranicza się do dwóch stosunkowo niewielkich obszarowo powierzchni (rejon Drawska i Pęckowa), które występują w sąsiedztwie obszarów leśnych. W okresie nie prowadzenia zabiegów agrotechnicznych teren ten staje się przestrzenią życiową dla zwierząt.

2.1.2. Węzłowe obszary przyrodnicze

Za obszary ekologiczne w niniejszym opracowaniu zostały uznane tereny wyłączone z działalności gospodarczej, oraz te, które dotychczas nie podlegały zainwestowaniu. Zaliczono do nich kompleksy leśne oraz ekosystemy wód otwartych. Są to powierzchnie o charakterze otwartym pełniące funkcje korytarzy ekologicznych o znaczeniu regionalnym i krajowym. Tereny te zapewniają nie tylko przestrzeń życiową dla zwierząt, ale także pozwalają na swobodne ich przemieszczanie się na bardzo duże odległości. Obecność tych terenów również znacznie ułatwia rozprzestrzenianie się różnych gatunków roślin.

Strategicznym ogniwem w systemie obszarów przyrodniczych w regionie jest Puszcza Notecka łącząca dwa bardzo ważne korytarze ekologiczne o znaczeniu międzynarodowym: Dolinę Noteci i Dolinę Warty. Jednocześnie dolina Noteci na północy (już poza granicami gminy) łączy się z kompleksami leśnymi Puszczy Drawskiej zapewniając w ten sposób możliwość przemieszczania się różnych gatunków fauny i flory zarówno w kierunku N-S jak i W-E.

Różnorodność elementów tworzących obszary ekologiczne, na które składają się między innymi tereny podmokłe oraz powierzchnie wydmore, gwarantują dużą bioróżnorodność. Obecność tych obszarów ma również duży wpływ na kształtowanie się warunków wilgotnościowych i mikroklimatycznych w ich sąsiedztwie. W zachowaniu równowagi obszarów ekologicznych istotną rolę odgrywają obszary prawnie chronione, które dzięki różnym ograniczeniom obowiązującym w ich granicach stają się najbardziej stabilnymi ekosystemami całego systemu przyrodniczego gminy.

2.2. Tereny i obiekty objęte ochroną prawną

2.2.1. Obszar chronionego krajobrazu

Znaczna część powierzchni gminy znajduje się w obrębie obszaru chronionego krajobrazu „Puszczy Noteckiej” ustanowionego na podstawie Obwieszczenia Wojewody Wielkopolskiego z dnia 24.03. 1999 r. w sprawie wykazu aktów prawa miejscowego obowiązujących na terenie województwa wielkopolskiego Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 14, poz. 246, w oparciu o Rozporządzenie Nr 5/98 Wojewody Pileckiego z dnia 15 maja 1998 r. Ochronie podlega tu fragment olbrzymiego kompleksu leśnego Puszczy Noteckiej obejmujący jeziora w zagłębieniach bezodpływowych, obszary torfowiskowe oraz pola wydymowe w południowej części gminy. Jego północna granica bierze początek w południowo-zachodniej części gminy, następnie biegnie drogą leśną w kierunku północnym przez miejscowości Kwiejce i Kamiennik. W odległości około jednego kilometra na północ od Kamiennika skręca na wschód i biegnie dalej drogą leśną równoległą do rzeki Między. Dochodzi do drogi Piłka - Pęckowo w sąsiedztwie uroczyska Charęda, stąd biegnie drogą oddziałową obrębu leśnego Potrzebowice od oddziału 288A do oddziałów 151-200.

W granicach tego obszaru nadrzędnym celem jest ochrona środowiska przyrodniczego, który może być realizowany między innymi przez:

- ograniczanie do minimum zmian użytkowania terenów leśnych na nieleśne,
- zalesianie terenów nie przydatnych dla rolnictwa i zagrożonych erozją,
- utrzymanie i wprowadzenie nowych zadrzewień szpalerowych wzdłuż dróg,
- ograniczenie stosowania środków chemicznych przy produkcji rolnej,
- ograniczenie poszerzania sieci osadniczej poza tereny już zainwestowane,
- wyznaczenie terenów dla lokalizacji wypoczynku pobytowego i budownictwa letniskowego,
- dostosowanie do aktualnych terenów objętych ochroną szlaków turystycznych i miejsc dozwolonego pobytu,
- ograniczenie wydobywania kopalin do niezbędnych wielkości,
- rekultywację odsłonięć.

2.2.2. Lasy ochronne

Na podstawie art.16, pkt.1 ustawy z dnia 28 września 1991 roku o lasach (Dz. U. Nr 101, poz.444, zm. DZ. U. z 1992 r. Nr 21, poz. 85 i Nr 54, poz. 254 oraz z 1994 r. Nr 1, poz. 3) w Nadleśnictwie Potrzebowice obejmującym tereny leśne gminy Drawsko, zostały uznane za ochronne następujące lasy stanowiące własność Skarbu Państwa :

1. W obrębie leśnym Drawsko:

- a) lasy glebochronne w oddziałach: 138-141, 155-162, 174-253;
- b) lasy wodochronne w oddziałach: 2, 3, 6, 7, 8A, 25-29, 36, 41A, 42, 43, 49-51, 57-59, 66 67, 82, 84, 85, 87, 95, 96, 108, 112, 123-125, 128, 129, 142-147, 150-152, 154, 155, 162, 163, 168, 170, 172, 186;
- c) lasy na stałych powierzchniach naukowo-badawczych w oddziałach: 184, 185.

2. W obrębie leśnym Potrzebowice:

las glebochronne: 331-340, 373-390, 305-307.

2.2.3. Pomniki przyrody

Wśród pomników przyrody na terenie gminy największą liczbę (6) stanowią głązy narzutowe (granity). Znajdują się one na terenie różnych leśnictw (Drawsko, Kamiennik, Łężno, Zawada) Nadleśnictwa Potrzebowice.

Kolejne cztery obiekty to drzewa. Wśród nich najatrakcyjniejsza jest najstarsza w kraju grusza pospolita. Godny uwagi jest również dąb o nazwie „**Patriarcha**” o wysokości 24 m i rozpiętości korony 20 m.

Pozostałe obiekty to wolnostojące drzewa: buk zwyczajny, dąb szypułkowy.

Dziewięć pomników jest własnością Skarbu Państwa, a tylko jeden należy do prywatnego właściciela.

W najbliższym czasie projektowane są nowe pomniki:

- dęby: Leśnictwo Drawsko, oddz. 4f, średnica 130 cm, wys. 26 m;
- jałowiec rozwidlony: Leśnictwo Kwiejce 149 Aj, 110 lat;
- dąb: Leśnictwo Kwiejce, oddz. 114i, śr. 68 cm, wys. 22 m, 151 lat;
- świerk: Leśnictwo Kaczeniec oddz. 163t, śr. 82 cm, wys. 27;
- modrzew - 2 szt., średnica 77 cm, wys. 23 m.

2.3. Zagrożenia środowiska przyrodniczego

2.3.1. Ochrona wód

2.3.1.1. Ochrona wód podziemnych

Utrzymanie dobrej jakościowo wody w istniejących i planowanych ujęciach wody wymaga ochrony nie tylko wód podziemnych, ale także ich obszarów zasilania. Problem ten reguluje prawnie art. 21, rdz.2 Ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980 r. (Dz. U. Nr 3 z późniejszymi zmianami – tekst ujednolicony z dnia 27.11.1997 r.).

Oprócz ujęć wody w gminie ochroną objęty jest również zbiornik czwartorzędowych wód podziemnych Pradolina Toruń – Eberswalde (Noteć). Według „Raportu o stanie środowiska...” WIOŚ (1996 r.) południowa granica obszaru najwyższej ochrony (ONO) powyższego zbiornika przekracza jego granice biegnąc na północ od miejscowości Kwiejce w kierunku północno-wschodnim do rzeki Miały, następnie wzdłuż granicy lasu do miejscowości Drawsko oraz dalej przy krawędzi Pradoliny Noteci do wschodniej granicy gminy.

Jednym z najczęstszych źródeł zanieczyszczeń wód gruntowych w gminie są nawozy sztuczne oraz środki ochrony roślin, które wypłukiwane są z pól przez wody opadowe.

Bardzo dużym zagrożeniem są również nielegalne składowiska odpadów, które źle zabezpieczone mogą stać się źródłem skażenia. Według „Raportu o stanie środowiska...” WIOŚ do takich obiektów zaliczane są wysypiska w miejscowościach: Pęcowo, Kamiennik, Drawski Młyn oraz składowisko odpadów masowych Odlewni Żeliwa „Drawski” S.A. w Drawsku, obecnie objęte rekultywacją.

Należy w sposób bezwzględny eliminować niekontrolowane zrzuty zanieczyszczeń na grunty rolne, szczególnie tam, gdzie w pobliżu istnieją ujęcia i punkty czerpania wody. Ze względu na bardzo małe nachylenie powierzchni w północnej części gminy ważnym problemem staje się utrzymanie dobrej drożności rowów odprowadzających nadmiar wody z łąk. Istotnym problemem jest również zachowanie dotychczasowych stosunków wodnych w gminie, szczególnie w obrębie Łąk Pęcowskich. Utrzymanie wysokich stanów wody gruntowej jest bardzo ważne dla rolnictwa ze względu na znaczny procent powierzchni podłoża mineralnego o dużej przepuszczalności oraz silne przesuszanie gruntów w okresach letnich. System rowów w obrębie Łąk Pęcowskich powinien działać dwukierunkowo (odwadniająco-nawadniający). Bardzo korzystne dla poprawienia stosunków wodnych jest zachowanie, o ile to możliwe, nieużytków wodnych, torfowisk i śród - polnych oczek wodnych. Poważnym zagrożeniem dla wód gruntowych i jezior jest również lokalizacja w bardzo bliskim sąsiedztwie linii brzegowej jeziora obiektów rekreacyjnych, w tym domów tymczasowego pobytu, które nie posiadają szczelnych urządzeń sanitarnych. Szczególnie dramatyczna sytuacja panuje wokół jeziora Moczydło w miejscowości Marylin. Nieszczelności urządzeń sanitarnych doprowadziły tu do bardzo poważnej degradacji nie tylko jeziora, ale również otaczających je gruntów.

2.3.1.2. Zanieczyszczenia i ochrona wód powierzchniowych

Na całej długości gminy rzeka Noteć prowadzi wody pozaklasowe. W przyszłości planowana jest II klasa czystości. Zanieczyszczenia Noteci wynikają przede wszystkim z zanieczyszczeń ze zrzutów ścieków w wyżej położonej części zlewni. W granicach gminy brak jest poważniejszych zrzutów ścieków. W Drawskim Młynie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków, do której odprowadzane są ścieki komunalne i spożywcze. Zanieczyszczenia hutnicze trafiają do oczyszczalni zakładowej „Drawski” S.A.. Rzeka Miała obecnie jest silnie zanieczyszczona ściekami socjalnymi, które zrzucane są w sposób niekontrolowany we wsiach przez które przepływa. W przyszłości dla rzeki Miały planuje się I klasę czystości.

Bardzo ważnym problemem jest również zachowanie czystości jezior w gminie. Jest to szczególnie istotne w przypadku jezior zagospodarowanych turystycznie, które znajdują się w granicach obszarów bezodpływowych (Jez. Długie, jez. Okoninko). Poprawienie stanu czystości jezior tego typu jest zabiegiem bardzo trudnym i długotrwałym. Jednym z rozwiązań jest wprowadzanie lokalnych oczyszczalni kontenerowych. Konieczne wydaje się również przeprowadzenie rekultywacji jeziora Moczydło w Marylinie zdegradowanego w wyniku przecieków ścieków bytowych spowodowanych nieszczelnością urządzeń sanitarnych w budynkach letniskowych wokół jeziora.

2.3.2. Ochrona gleb i powierzchni terenu

Ochronę gleb reguluje Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995 r. (Dz. U. Nr 16, poz. 78) znowelizowana 22 maja 1997 roku. Zgodnie z nią na cele nierolnicze i nieleśne mogą być przeznaczane nieużytki oraz gleby najłabszych klas bonitacyjnych. Ustawa nakłada na właścicieli gruntów rolnych obowiązek ich ochrony (art. 3.1.), który ma polegać na:

- ograniczaniu przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne,
- zapobieganiu degradacji,
- przeprowadzaniu rekultywacji i zagospodarowaniu gruntów na cele rolnicze,
- zachowanie śródpolnych oczek (do 1 ha) i torfowisk.

Dobre gleby (III klasy –71 ha) zajmujące w gminie bardzo małe powierzchnie, powinny być chronione w sposób szczególny. W ich sąsiedztwie występują gleby IV klasy (1.001 ha - w tym łąki i pastwiska 737 ha), które również decyzją Rady Gminy (rozdz. 3, art. 12.15, pkt. 15) mogą podlegać ściślejszej ochronie. W przypadku gleb mineralnych utrzymanie i poprawienie istniejących stosunków wodnych poprzez zachowanie terenów podmokłych może przyczynić się nie tylko do poprawienia produkcji rolnej, a także ograniczyć erozję wietrzną, która na terenach otwartych może być bardzo intensywna. W przypadku gleb organicznych znaczne obniżenie poziomu wód gruntowych może w nieodwracalny sposób zmienić żyzność tych gleb.

Mała powierzchnia gleb w gminie powyżej V klasy bonitacji sprawia, że istotnym problemem staje się ochrona najlepszych gruntów przed degradacją. Na powierzchniach o dużych spadkach, które są bardzo narażone na degradację, istnieje konieczność utrzymania i wprowadzania nowych zadrzewień hamujących procesy stokowe.

W największym stopniu dotyczy to gleb położonych w rejonie miejscowości Drawsko, w strefie krawędziowej Pradoliny, a także na zapleczu miejscowości, w sąsiedztwie stoków obniżenia terasy nadzalewowej związanej z równoleżnikowo płynącym ciekim o dużym nachyleniu. Grunty niszczone są w okresie wiosennych roztopów oraz podczas nawałnych deszczy w okresie letnim. Bliskość Pradoliny sprawia, że wieją tam silne wiatry które przyczyniają się do powstawania erozji eolicznej (wietrznej) późnym latem i wczesną jesienią, gdy grunty pozbawione są szaty roślinnej, a poziom wód gruntowych jest znacznie obniżony. Gleby położone na południe od miejscowości Pęckowo ze względu na małe deniwelacje nie są narażone na erozję wodną. Otwarta przestrzeń i brak śródpolnych zadrzewień w tym rejonie powoduje, że grunty te narażone są natomiast na erozję wietrzną.

Na terenie gminy istnieje kilka miejsc wymagających rekultywacji powierzchni terenu. Są to miejsca po byłych wyrobiskach kruszywa oraz dawne nielegalne punkty składowania odpadów. Obecnie odbywa się rekultywacja wysypiska przy drodze Drawsko-Chełst, gdzie były składowane zarówno odpady przemysłowe jak i gminne. Rekultywacje odsłonięć powinny polegać przede wszystkim na umocnieniu istniejących skarp i ewentualnym uzupełnieniu roślinności w taki sposób, aby nie zniszczyć istniejącej już szaty roślinnej.

Odpowiedzialni za rekultywację, zgodnie z obowiązującą ustawą Prawo geologiczne i górnicze, są dawni użytkownicy złóż.

W przypadku rekultywacji wysypisk w pierwszej kolejności powinny zostać zutylizowane lub usunięte odpady, w celu eliminacji potencjalnych zagrożeń dla wód gruntowych, następnie wyrównanie powierzchni i wprowadzenie roślinności.

W przypadku składowisk na płaskich powierzchniach przy dużej przepuszczalności podłoża tak jak ma to miejsce na północ od Drawskiego Młyna zanieczyszczenia powinny być jak najszybciej, o ile to możliwe, usunięte, a miejsce składowania zalesione.

2.3.3. Zanieczyszczenia powietrza, hałas

W granicach gminy istnieje kilka punktów dużych emisji zanieczyszczeń powietrza. Głównym punktem zanieczyszczeń jest zakład Odlewnia Żeliwa „Drawski” S.A. który zaliczany jest do zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska i wpisany był na listę wojewódzką byłego pilskiego.

Emisje zanieczyszczeń w dwóch pozostałych zakładach (Aqua Delice Sp. z o.o., i Valenzi Sp. z o.o.) są o wiele mniejsze.

Usytuowanie wszystkich większych zakładów w północno-wschodniej części gminy, w jednej miejscowości (Drawski Młyn) powoduje, że przy dominacji w ciągu roku wiatrów zachodnich, większość zanieczyszczeń powietrza pochodzących z terenu gminy przenoszonych jest na obszar doliny Noteci oraz na tereny sąsiedniej gminy Wieleń.

Największe natężenie hałasu obserwuje się wzdłuż linii kolejowej Wronki-Krzyż oraz nieco mniejsze wzdłuż drogi nr 128 biegnącej między innymi przez miejscowości Chełst – Drawsko - Drawski Młyn.

Na wszystkich jeziorach w granicach gminy obowiązuje zakaz używania jednostek z napędem motorowym (Dziennik Urzędowy Województwa Wielkopolskiego Nr 14, poz. 246, w oparciu o Rozporządzenie Nr 6/98 Wojewody Pilskiego z dnia 15 maja 1998 r.).

3. ŚRODOWISKO KULTUROWE GMINY DRAWSKO

3.1. Rys historyczny.

Ziemie należące obecnie do gminy Drawsko były od najdawniejszych czasów nieprzerwanie porośnięte puszcza. Jeszcze na pocz. XIX w. puszcza stanowiła olbrzymi obszar, pełen trzęsawisk i bagien. Jedynie brzegi Noteci były bezleśne i nieco bardziej nadające się do uprawy roli. Takie warunki przyrodnicze ziem nadnoteckich nie były sprzyjające dla rozwoju osadnictwa.

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy Drawsko pochodzą już z epoki kamienia – narzędzia krzemienne i ceramikę znajdowano wokół Piłki, Drawska i Marylina. Stanowiska z epoki kamienia tworzą w zasadzie zwarte skupisko wokół dopływu Noteci na płd. Zach. Od Drawska.

Na północny-wschód od wsi Drawsko odkryto cmentarzysko kultury łużyckiej z epoki brązu (XI-X w. p.n.e.). Ludność kultury łużyckiej należała do czołowych grup pradziejowej Europy. Podstawę jej gospodarki stanowiła uprawa roli oraz hodowla zwierząt. Ludność ta bardzo mocno rozwinęła metalurgię brązu, a pod koniec tej epoki zapoznała się z nowym metalem - żelazem, posługując się nim do produkcji różnorodnych urządzeń codziennego użytku. Na wysokim poziomie postawiła garncarstwo, obróbkę drewna, rogu, kości i łąnu. Szczególną cechą ludności tej kultury było to, że chowała spalone ciała zmarłych w urnach (tzw. popielnicach).

Na podstawie 41 odkrytych na terenie wsi Drawsko grobów stwierdzono, że cmentarzysko nie było jednakowej budowy. Kości składano w popielnicach nakrytych misami, bądź wsypywano je wprost do jam, mieszając z ułamkami ceramiki i węglem ze stosu ciałopalnego. Brak grodu pozwala przypuszczać, że ludność kultury łużyckiej na tym obszarze zamieszkiwała osadę otwartą.

Podobne cmentarzyska odkryto również w Chełście i Marylinie.

Spośród stanowisk archeologicznych o dużej wartości poznawczej na szczególną uwagę zasługuje cmentarzysko kultury łużyckiej usytuowane na północny-wschód od wsi Marylin (stanowisko nr 11).

Poza opisanymi stanowiskami kultury łużyckiej znajduje się na terenie gminy Drawsko stanowiska pochodzące z okresu wpływów rzymskich. Zarejestrowano je w pobliżu Pęckowa, Drawska, Piłki oraz Kwiejca. Najliczniejszą grupę stanowisk tworzą stanowiska datowane ogólnie na okres późnośredniowieczny oraz na przełom późnośredniowiecznego i nowożytnego. skupione są generalnie wokół wsi Pęckowo i Drawska oraz na terasie nadzalewowej na zachód od Drawska.

Następne ślady ognia dawnego łańcucha osadniczego na terenie obecnej gminy Drawsko pochodzą z okresu wczesnego średniowiecza (ok. 950-1250 r.). Analiza topograficzna i materiałowa pozwoliła wysunąć przypuszczenie, że na terenie między ulicami Łąkową, Mostową i Powstańców Wielkopolskich w północno-zachodniej części wsi Drawsko, w początkach polskiej państwowości (około X-XIII w.), zlokalizowana była wczesnośredniowieczna osada otwarta.

Wśród zabytków odkrytych w czasie prac archeologicznych znaleziono m.in. ceramikę ręcznie lepioną (najstarsza), ceramikę lepioną na kole, metale (w tym półkosek), kości zwierzęce oraz ślady bliżej nieokreślonego muru (być może były to fundamenty średniowiecznego kościoła, o którym mówi miejscowa tradycja).

Również według tradycji Mieszko I przeprawiał się przez rzekę Noteć właśnie w okolicy wczesnośredniowiecznej osady Drawsko, podążając przeciw wojskom germańskim w kierunku Cedyni, gdzie doszło w 972 r. do decydującej bitwy.

Na przełomie XI/XII w. tereny na linii Warta - Noteć były miejscem stałych walk. Pierwotnie polskie, później - zapewne po upadku Mieszka II - dostały się w ręce Pomorzan. Dawny stan posiadania państwa polskiego na północy przywróciło dopiero panowanie Bolesława Krzywoustego, który opanował linię Noteci w pierwszym okresie wojny w 1102 r. Na mocy testamentu Bolesława Krzywoustego Wielkopolska i Pomorze przypadły Mieszkowi Staremu.

Po jego śmierci w Wielkopolsce rozgorzały zacięte walki między Władysławem Odonicem (wnukiem Mieszka Starego), a Władysławem Laskonogim (stryjem Odonica), a później Odonicem i Henrykiem Brodatym.

Ziemie nadnoteckie opanował Odonic. Po nim przeszły w posiadanie Bolesława Pobożnego, następnie Przemysła II.

W czasach formowania się wczesnofeudalnego państwa polskiego wykształcił się system kasztelanii jako podstawowych jednostek państwowego zarządu lokalnego, z kasztelanem na czele. Kasztelania tworzyła okręg grodowy pełniący funkcje wojskowe, administracyjne, sądownicze oraz zarządu dóbr książęcych znajdujących się w obrębie jej granic. Tereny obecnej gminy Drawsko należały do kasztelanii wieleńskiej, której zachodnia granica sięgała do linii rzeki Drawy i następnie od ujścia Drawy co najmniej do linii rzeki Warty na południu. Najwcześniejsza wzmianka o kasztelanii wieleńskiej pojawiła się w dokumencie księcia Władysława Odonica z 1216 roku. Ziemie wieleńskie na południe od Noteci w 1298 r. zostały nadane przez nowego księcia Wielkopolski - Władysława Łokietka, w zamian za udzielone mu poparcie, kasztelanowi Wincentemu z Nałęczów. Dokument ten jest jednym z pierwszych źródeł historycznych potwierdzającym istnienie wsi Drawsko. Wincenty był ostatnim z kasztelanów wieleńskich.

Związane jest to zapewne z postępującym od poł. XIII w. ogólnym upadkiem znaczenia urzędu kasztelańskiego, spowodowanym kształtowaniem się nowego podziału administracyjnego. Obszar państwa podzielony został na powiaty i województwa. Tereny obecnej gminy Drawsko wchodziły w skład powiatu i województwa poznańskiego. Do 2 poł. XV w. - jako lenno wieleńskie - pozostawały w posiadaniu Nałęczów z Szamotuł; później wniesione w posagu znalazły się w rękach potężnego rodu wielkopolskiego Górków. Dobra wieleńskie stanowiły tzw. królewszczyznę - czyli własność królewską, oddawaną w dzierżawę zasłużonym szlachcicom.

Dopiero w 1515 r. Łukasz Górka przeprowadził transakcję, która uczyniła go pierwszym prywatnym właścicielem dóbr wieleńskich. Dokonał zamiany z panującym wówczas królem Zygmuntem I, przekazując mu miejscowość Pobiedziska oraz pewną sumę pieniędzy. Dobra wieleńskie pozostawały w rękach rodziny Górków do końca XVI w. W 1593 roku przeszły w posiadanie Czarnkowskich, później Grudzińskich (1651-1684 r.) i Opalińskich (1684-1699 r.).

W 1699 r. Ludwika Opalińska poślubiła Jana Kazimierza Sapiehę i wniosła mu dobra wieleńskie w posagu.

W okresie kiedy majątność wieleńska przeszła w prywatne posiadanie, tereny te były nadal słabo zaludnione. Czynnikiem sprzyjającym osadnictwu były niewątpliwie szlaki handlowe. Na terenie obecnej gminy Drawsko równoleżnikowy szlak handlowy biegł rzeką Notecią oraz wzdłuż jej brzegów, łącząc miasta nadnoteckie.

Drawsko, aczkolwiek nie posiadało statusu miasta, ze względu na swoje położenie nad Notecią było jedną z osad leżących na trasie tego szlaku.

Pozostawało ono również największą wsią w okolicy. Jednocześnie już od XV w. Drawsko stanowiło najbardziej wysunięty na zachód punkt na linii Noteci w dawnej Rzeczypospolitej. Niespełna bowiem 5 km w kierunku zachodnim od wsi swoje posiadłości rozciągała Nowa Marchia, nieprawnie zresztą trzymająca te tereny w swoim ręku. W 1515 r. w „Liber beneficiorum” archidiecezji poznańskiej jako wsie należące do Wielenia (leżące na obszarze obecnej gminy Drawsko) wymieniano jedynie: Drawsko i Pęckowo.

Źródła historyczne z pocz. XVI w. wspominają również Drawski Młyn (1508 r.) - jako niewielką osadę młyńską z młynem zlokalizowanym na potoku płynącym głębokim jarem do Noteci; a z 1580 r. - młyn papierniczy (papiernia) w Chełście. W tym czasie na rzece Miała w Chełście przebiegała granica między dobrami wieleńskimi, a Nową Marchią.

W inwentarzu z 1632 r. oprócz wcześniej wzmiankowanych osad wymieniona została po raz pierwszy osada i młyn Piłka. Nazwa Piłka wywodzi się najprawdopodobniej od znajdującego się tu niegdyś tartaku. Źródła historyczne wspominają o epidemii dżumy, która zdziesiątkowała region nadnotecki, w tym Drawsko, w latach: 1621, 1639 i 1661. Dokumenty z XVII w. potwierdzają również istnienie huty żelaza w Drawskim Młynie, która wytapiała żelazo z rudy darniowej. Na jej miejscu w 1854 r. powstała „lejnarnia” żelaza, która dała początek współczesnej odlewni.

W odróżnieniu od sąsiednich gmin Krzyż i Wieleń pierwsza fala kolonizacji jaka miała miejsce na przełomie XVI/XVII w. nie objęła terenów obecnej gminy Drawsko. Również i podczas drugiego etapy kolonizacji w 1 poł. XVIII wieku niewiele został zmieniony krajobraz tych zalesionych terenów. Jako wieś „olęderska” zostały jedynie założone w 1742 r. Kwiejce Nowe. Określenie „olęderskie”, pochodzące od narodowości pierwszych osadników tych wsi zachowało się i później, kiedy założycielami nie byli już Holendrzy. Był to inny typ osadnictwa i inny niż przy wsiach sołtysich ustrój prawny. Przy lokowaniu wsi holenderskiej umowa z panem nie była zawierana tylko z sołtysem, ale z całą gminą. Wsie takie miały dużą autonomię. Osadnicy zwolnieni byli od pańszczyzny i płacili tylko czynsz. Również zabudowa wsi „olęderskiej” tworzyła inny układ przestrzenny. W odróżnieniu od skupionej wokół centralnego placu wsi sołtysiej, tworzyła długi rozciągnięty wzdłuż drogi łańcuch zabudowań. Na podstawie analizy układu zabudowy do wsi „olęderskich” należą również Pełcza i Kawczyn, leżące w tym czasie już poza granicami Rzeczypospolitej, na terenie Nowej Marchii.

Mówiąc o XVIII-wiecznej kolonizacji nie można pominąć sprawy tzw. Mazurów Wieleńskich. Według tradycji w latach 1768-72 na tereny Puszczy Noteckiej w południowej części dóbr wieleńskich zostali sprowadzeni przez księcia Piotra Sapiechę polscy osadnicy z Mazowsza, zwani Mazurami Wieleńskimi. Spowodowane to było wyludnieniem wynikającym z przesiedlenia ok. 3000 chłopów z rodzinami i dobytkiem z „dominium wieleńskiego” do Nowej Marchii, spustoszonej wojną siedmioletnią (1756-1762). Nasiliło się również zbiegostwo - w latach 1754-56 uciekło z dóbr wieleńskich do Nowej Marchii 247 chłopów. Trudna sytuacja demograficzna zmusiła księcia Sapiechę do sprowadzenia nowych osadników.

Na terenie obecnej gminy Drawsko osiedlili się oni w Drawsku, Drawskim Młynie, Chełście, Kamienniku, Piłce, Pęckowie i Marylinie. Do początku XX w. mieszkańcy tych wsi zachowali wyraźną odmienność strojów, obrzędów i mowy.

Jeszcze i obecnie można spotkać się z tzw. mazurzeniem.

Zwyczaje, pracę i ubiór tej swoistej grupy etnicznej opisał na pocz. XIX w. Oskar Kolberg w swojej monumentalnej pracy pt. "Lud". W świetle najnowszych badań fakt sprowadzenia Mazurów w dolinę Noteci podawany jest w wątpliwość.

Gwara mieszkańców tych wsi może być zjawiskiem samorodnym lub odmianą mowy wielkopolskiej, o czym świadczą liczne cechy językowe, może być również związana z dialektami językowymi zachodnich szczepów słowiańskich.

Nie ma jednak wystarczających podstaw do dokładnego określenia wieku i przyczyn powstania tej swoistej odmienności.

W końcu 1772 r. podczas I rozbioru Polski, wojska pruskie zajęły dolinę Noteci od strony północnej, a w lutym 1773 r. również ziemie leżące na południe od Noteci (tereny obecnej gminy Drawsko). Od ok. 1785 r. mała osada dworska Drawsko, położona 1 km na zachód od wsi, pełniła funkcję ośrodka administracyjnego tzw. klucza drawskiego. Jej znaczenie znacznie wzrosło po przymusowej sprzedaży północnej zanoteckiej części dóbr wieleńskich przez Joannę Sapieżynę, wdowę po Piotrze Sapiesze. W pamięci potomnych zachowała się księżna Joanna Sapieha jako wielka patriotka i przeciwniczka wszystkiego co pruskie. Znekana jednak licznymi trudnościami w 1789 r. sprzedała północną część majątku w ręce niemieckie - hrabiemu Aleksandrowi von Blankensee. Około 1838 r. administracja pruska wykupiła cały klucz drawski i przekazała go rodzinie Hohenzollern - Sigmaringen w tzw. wieczystą dzierżawę.

W 1870 roku administracja pruska przejęła ponownie dawny klucz drawski z rąk prywatnych; utworzone wówczas zostały z obszaru leśnego nadleśnictwa: Drawsko i Potrzebowice.

Po zakończeniu I wojny światowej dawny powiat wieleński do którego należały miejscowości obecnej gminy Drawsko miał przypaść do Niemiec. W tej sytuacji ks. prob. Józef Pielatowski z Piłki czynił starania, aby te ziemie były polskie.

Udał się z delegacją do Kazimierza Brownsforda w Poznaniu, aby pomógł w tej ważnej sprawie, on pomógł napisać rezolucję, którą przedstawiono szefowi Misji Międzysojuszniczej w Berlinie generałowi francuskiemu Chales Dupont.

Powiedział on, że tereny przed Notecią powinny należeć do Polski, gdyż tam mieszka więcej Polaków. Po rozmowie z generałem delegacja poszła jeszcze raz do Brownsforda u którego wybrano delegację, która udała się na konferencję pokojową do Wersalu. Po I wojnie światowej na mocy postanowień Traktatu Wersalskiego w 1919 r. większa część obecnej gminy Drawsko została przyłączona do Polski, jedynie zachodnia część z miejscowościami Pełcza i Kawczyn pozostała na terenie Niemiec. Granica państwowa przebiegała w okresie międzywojennym na linii wsi Chelst, dzieląc wieś wzdłuż rzeki Miały na dwie części: zachodnią - niemiecką oraz wschodnią - polską. W budynku obecnej szkoły mieściła się siedziba niemieckiej straży granicznej. Dopiero po II wojnie światowej cały obszar obecnej gminy Drawsko znalazł się ponownie w granicach Polski.

3.2. Charakterystyka wartości kulturowych gminy Drawsko

Jak wynika z przytoczonych danych historycznych na obszarze gminy Drawsko mamy do czynienia z bardzo długim, choć jeszcze nie całkowicie poznanym ciągiem osadniczym, poczynając od ludności kultury łużyckiej poprzez kulturę wczesnego średniowiecza do okresu nowożytnego. Fakty te poparte dowodami archeologiczno - historycznymi pozwalają stwierdzić, iż rodowód Drawska stawia je w szeregu najstarszych wsi na dawnym szlaku piastowskim opartym o rzekę Noteć, między grodami Drezdenkiem i Wieleniem.

Pozostałe wsie na terenie gminy Drawsko posiadają młodsze metryki. Drawski Młyn, Pęckowo i Chełst należą do późnośredniowiecznego, XVI wiecznego osadnictwa; osada Piłka z młynem założona została na początku XVII w.; natomiast Zieleniec, Kwiejce Nowe oraz najprawdopodobniej Kamiennik, Kawczyn i Pełcza należą do XVIII-wiecznego osadnictwa. Dodatkowo osadnictwo XVIII-wieczne wpłynęło na ożywienie i rozbudowę wcześniej założonych miejscowości. Z mapy osadniczej i źródeł historycznych wynika, iż dopiero w k. XVIII w. sieć osadnicza na terenie obecnej gminy Drawsko pokrywała się w ogólnych zarysach ze stanem obecnym. W okresie późniejszym miały miejsce stosunkowo nieznaczne przeobrażenia w układzie przestrzennym sieci osadniczej, np. pojawiły się oddalone od wsi wybudowania.

Układy przestrzenne wsi ulegały na przestrzeni wieków znacznym zmianom. Wobec braku źródeł historycznych i kartograficznych trudne jest obecnie ich jednoznaczne określenie. Pod względem historycznego charakteru rozplanowania bardzo dobrze zachowany pozostał układ przestrzenny Drawska, które położone malowniczo bezpośrednio na południowym, znacznie wyniesionym brzegiem Noteci rozwinęło się w miejscu dawnej, naturalnej przeprawy brodowej przez rzekę. Układ urbanistyczny tej nadrzecznej osady oparty został o dwie równoległe prowadzone ulice, połączone poprzecznymi uliczkami komunikacyjnymi. Oś założenia biegnąca w kierunku południowy-zachód i północny-wschód dostosowana została do linii brzegowej rzeki Noteci.

Wsie Chełst, Kamiennik, Piłka i Marylin założone zostały nad rzeką Miałą, lewym dopływem Noteci, płynącym poprzecznie przez gminę Drawsko. W przeszłości wody Miały poruszały szereg młynów i pił tartacznych będących zaczątkiem późniejszych osad. Obecnie wsie te należą do największych w gminie. Posiadają one rozbudowane układy przestrzenne oparte o skrzyżowania lokalnych dróg, uwarunkowane konfiguracją terenu z uwzględnieniem przepływającej rzeki Miały; ze stosunkowo zwartą zabudową gospodarstw wiejskich. Podobny układ przestrzenny reprezentuje wieś Pęckowo. Natomiast wsie Kawczyn, Pełcza, Kwiejce, Kwiejce Nowe posiadają odmienne układy przestrzenne, zbliżone charakterem do typu rzędówek ze zróżnicowaną gęstością zabudowy lub osady rozproszone, gdzie zabudowa nie tworzy określonego układu przestrzennego.

Wsie należące do obecnej gminy Drawsko nie stanowiły w przeszłości znaczących ośrodków gospodarczych ani politycznych, nie były też głównymi siedzibami rodów szlacheckich. Stąd też brak świeckiej architektury reprezentacyjnej i okazałych kościołów. Zabudowa omawianego regionu stanowiła przez stulecia zabudowę wiejską najniższej warstwy społecznej. Do XVIII w. występowały trzy główne typy budownictwa (biorąc pod uwagę konstrukcję ścian). Były to konstrukcje: gliniana, wieńcowa i szkieletowa.

Konstrukcja gliniana należąca do najprostszych i najstarszych w budownictwie wiejskim występuje już bardzo rzadko, głównie zachowane pozostały wykonane w tej technice budynki gospodarcze. Konstrukcja wieńcowa, wykorzystująca wyłącznie drewno jako materiał budowlany, występowała głównie na terenach gęsto zalesionych. Stąd na terenach puszczańskich była powszechnie stosowana. Budynki te były jednak bardzo nietrwałe, padały często ofiarą pożarów. Dlatego też obiekty wykonane wyłącznie w tej konstrukcji dotwały do naszych czasów jedynie jako pojedyncze przykłady. Konstrukcja szkieletowa natomiast - zwana również szachulcową - występowała powszechnie na terenie zachodniej Europy i w Anglii. W Wielkopolsce pojawiła się stosunkowo późno, pod koniec XVII w. przyszła ze wschodnich Niemiec. Początkowo używano ją do wznoszenia budynków folwarcznych, później konstrukcja ta rozszerzyła się również na budownictwo chłopskie. W ciągu XVIII i XIX w. wraz z ekspansją zachodnich kolonistów zaczęto ją stosować na terenach obecnej gminy Drawsko. Konstrukcja wieńcowa (zrębowa) oraz konstrukcja szkieletowa z wypełnieniem fach gliną ze słomą lub cegłą (mur pruski) pozostają obecnie najstarszymi historycznymi konstrukcjami występującymi w zabudowie wiejskiej omawianego terenu.

Do najstarszych zachowanych zabytków gminy Drawsko należy kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Chełście. Kościół swą bryłą nie przypomina budowli sakralnej. Jednonawowy, na rzucie prostokąta, nakryty dachem naczółkowym nie posiada charakterystycznego akcentu wysokościowego w postaci wieży lub sygnaturki, upodabniając się do otaczającej zabudowy wiejskiej. Ta niewielka i skromna świątynia wzniesiona w połowie XVIII wieku w konstrukcji szkieletowej stanowi jednak cenny przykład lokalnej architektury sakralnej. Późniejszą architekturę sakralną na terenie gminy reprezentują kościoły w Piłce (1869 r.), Pęckowie (1909 r.), w Kwiejcach (1909 r.) i Drawsku (1910 r.). Kościoły te, murowane z cegły, posiadają proste jednonawowe bryły ozdobione skromnym detalem architektonicznym. W Piłce i Kwiejcach - czworoboczna wieża świątyni stanowi dominantę wysokościową wsi.

W Pęckowie kościół (pw. Świętego Ignacego Loyoli) został otynkowany i rozbudowany w latach 1984-86 i otrzymał nowoczesną wieżę zakończoną wielkim krzyżem. W 1986 r. w 50 rocznicę udziału w Olimpiadzie w Berlinie (w 1936 r.) wbudowano pamiątkową tablicę ku czci Józefa Noji. Dzwonnica konstrukcji stalowej posiada dwa dzwony; mały ufundowany przez Jakuba Karstedeta – odlany przez Baltazara Haupta w Kamieniu; duży o imieniu Gustaw Adolf odlany w 1899 r. przez ludwisarzy JJ Radlera i syna w Hildesheim.

W Pęckowie odbudowano dwie kapliczki:

- 1) kapliczka św. Jana Nepomucena na Wybudowaniu w 1983 r. z rzeźbą drewnianą św. Jana Nepomucena z XIX w,
- 2) kapliczka Chrystusa Króla Pokoju odbudowana w 1995 r. z drewnianą rzeźbą Chrystusa Frasobliwego z XIX w.

Obecny wizerunek wsi odbiega już znacznie od dawnych tradycyjnych wzorców, zwłaszcza że od końca XVIII w. obowiązywał wydany przez pruską administrację przeciwpożarowy zakaz wznoszenia budowli całkowicie z drewna. Wiele cennych okazów najdawniejszego budownictwa strawiły pożary. W niektórych wsiach, w zupełnie wyjątkowych okolicznościach, przetrwały do dziś pojedyncze przykłady obiektów budownictwa wiejskiego z XVIII w.

Gmina Drawsko w porównaniu z pozostałymi terenami charakteryzuje się wyjątkowo dużym nasyceniem zabytkami wiejskiego budownictwa drewnianego oraz dawną zabudową historyczną. Najcenniejsze obiekty zostały przeniesione do Muzeum Kultury Ludowej w Osieku, np. chałupa i stodoła z Marylina, stanowiące typowy przykład budownictwa puszczańskiego. Oba obiekty wykonane zostały z bali drewnianych w technice węglowej, z dachem dwuspadowym krytym trzciną. W skansenie w Osieku eksponowana jest również chałupa z Pęckowa, wykonana w analogicznej technice w k. XVIII w. Na terenie gminy Drawsko najwięcej obiektów z bali drewnianych wykonanych w technice wieńcowej zachowanych pozostało we wspomnianej już wsi Marylin; domy nr 17, 22, 26 oraz zagroda nr 27 (dom, obora i stodoła) stanowią wyjątkowo cenne świadectwo dawnej zabudowy wsi.

Pojedyncze dobrze zachowane przykłady wiejskiego budownictwa drewnianego spotkać można również we wsiach Kamiennik i Pęckowo.

Są to rzadko już spotykane obiekty o wybitnych wartościach etnograficznych.

Znacznie liczniej pozostała zachowana na terenie gminy Drawsko dawna zabudowa wiejska wzniesiona w technice szachulcowej. Najstarsze obiekty pochodzą z pocz. XIX w. Niektóre posiadają wypełnienie fach wykonane z wrzosu lub słomy zmieszanych z gliną, częściej jednak wypełnienie jest ceglane. Przykłady tej zabudowy pozostały we wszystkich wsiach na terenie gminy, często jednak zostały w znacznym stopniu przebudowane i zdewaloryzowane.

Najliczniej pozostała zachowana jednak historyczna zabudowa z 2 poł. XIX i pocz. XX w. To domy typowe dla małych miast i wsi czasem inspirowane mocno przetworzonymi stylami historycznymi typowymi dla tego okresu.

Architektura murowana z cegły, nakryta dachem dwuspadowym z pokryciem dachówką ceramiczną. Ta historyczna zabudowa wiejska pozbawiona cech stylowych, w przeważającej części reprezentuje typ domu parterowego, murowanego z cegły, niekiedy otynkowanego, nakrytego wysokim dachem dwuspadowym z pokryciem dachówką ceramiczną. Domy ustawione najczęściej kalenicą równolegle do drogi, posiadają skromne, pozbawione detali architektonicznych (niekiedy z ceglanymi gzymsami) elewacje. Obiekty te zachowane są w różnym stopniu, posiadają współczesne przybudówki, w wielu dokonano powiększenia pierwotnych otworów okiennych i wymiany dawnej stolarki okiennej oraz drzwiowej.

Niektóre jednak posiadają dobrze zachowaną oryginalną stolarkę okienną i drzwiową, często ozdobnie rzeźbioną (dekoracyjne płyciny, profilowane słupki i listwy przyrytkowe). W zależności od charakteru rozplanowania wsi występuje duże zróżnicowanie gęstości tego typu zabudowy: od zwartych układów do luźno rozciągniętej zabudowy, gdzie kompleksy zagród usytuowane są w pewnym oddaleniu od siebie, wzdłuż swobodnie biegnącej osiowo drogi. W przeważającym stopniu wsie na terenie gminy Drawsko posiadają w całości dawną, zabudowę, bez późniejszych zniekształceń współczesnymi realizacjami architektonicznymi.

Podobnie Drawsko posiada w przeważającym stopniu dawną historyczną zabudowę. Zabudowa ta występując w układzie ulicowym, zwartym z dominującym parterowym domem mieszkalnym usytuowanym kalenicowo względem drogi, tworzy w miarę jednolity zespół. Oprócz występującej licznie, podobnie jak w innych wsiach, skromnej zabudowy mieszkalno-gospodarczej, przy głównej ulicy usytuowane zostały okazałe obiekty użyteczności publicznej: siedziba obecnego Urzędu Gminy (XIX / XX w.) oraz budynki szkoły (pocz. XX w.). Gmach Urzędu Gminy reprezentuje typ okazałego pałacu miejskiego. Bryła pałacu zaprojektowana została na rzucie prostokąta, dwukondygnacyjna z wysokim dachem naczółkowym oraz

z dwoma trójkondygnacyjnymi ryzalitami zwieńczonymi dachami namiotowymi z ozdobnymi lukarnami. Elewacja frontowa -13-osiowa, z dużymi prostokątnymi oknami, ozdobiona neoklasycystycznym detalem architektonicznym (gzymsy, opaski, płyciny) oraz dodatkowo balkonami umieszczonymi w osi ryzalitów z murowanymi balustradami z tralkami oraz ozdobnymi wazonami. Natomiast bliźniacze budynki szkoły usytuowane obok siebie, utrzymane są w odmiennym stylu dwukondygnacyjne, nakryte wysokim dachem naczółkowym, posiadają surowe ceglane elewacje. Obiekty te wyróżniają się zdecydowanie na tle otaczającej je parterowej zabudowy.

Ok. 1 km na zachód od wsi Drawsko usytuowane jest jedyne na terenie gminy założenie dworsko-parkowe. W 1910 r. zbudowano skromny, parterowy dwór-nadleśniczkówkę, na dawnych fundamentach i części XVIII-wiecznych murów, z elewacjami oblicowanymi kamieniami oraz urządzono na nowo park. Kiedy w 1919 r. nadleśnictwo przejęła polska administracja, rozebrane zostały ogromne budynki obory i stodoły. Obecnie zachowany pozostał dwór, oficyna mieszkalna oraz budynek gospodarczy, a większą część parku zamieniono na działki ogrodnicze. Pozostało ok. 3 ha założenia parkowego, w tym terenu zadrzewionego ok. 1 ha. To małe parkowe skupienie w Drawsku-leśniczówce posiada wartościowe okazy dębów (pomników przyrody o obwodzie 356 cm i 315 cm - zasadzonych na pamiątkę utraty przez Polskę niepodległości w 1772 r. oraz wkroczenia do kraju wojsk napoleońskich w 1806 r.), lip, jesionów oraz modrzewia.

Istotne dziedzictwo kulturowe stanowią również dawne niewielkie wiejskie cmentarze, wymowne ślady przeszłości i historii związane nierozdzielnie z tutejszym krajobrazem. Na terenie gminy Drawsko zabytkowy cmentarz ewangelicki założony w XIX w., wpisany do rejestru zabytków znajduje się we wsi Kawczyn. Ochroną konserwatorską objęte zostały czynne cmentarze rzymsko-katolickie w Drawsku oraz we wsiach: Chełst, Pęckowo i Piłka. Pod ochroną konserwatorską pozostają również dawne cmentarze ewangelickie.

3.3. Uwarunkowania wynikające z cech środowiska kulturowego oraz prawnej ochrony dóbr kultury

Uwarunkowania kulturowe są wynikiem występowania na obszarze gminy wartościowych zasobów kulturowych oraz wymagań w zakresie ochrony konserwatorskiej w stosunku do dziedzictwa kulturowego. Pod pojęciem dziedzictwa kulturowego należy rozumieć: historyczne układy przestrzenne, zabytkowe zespoły i obiekty architektury, budownictwa, przemysłu i techniki, założenia zieleni uporządkowanej (parki, cmentarze), zabytki archeologiczne. Najbardziej istotnymi dla uwarunkowań kulturowych pozostają zasoby dziedzictwa kulturowego, podlegające ochronie prawnej z mocy Ustawy o ochronie dóbr kultury (z dnia 15.02.1962 roku z późniejszymi zmianami) oraz dodatkowo obiekty nie objęte ochroną prawną, a stanowiące znaczącą wartość dla środowiska kulturowego gminy.

Na podstawie przeprowadzonego rozpoznania i charakterystyki stanu istniejącego układów przestrzennych jednostek osadniczych oraz historycznej zabudowy można stwierdzić, że na terenie gminy Drawsko istniejące uwarunkowania kulturowe dotyczą głównie obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską i nie stanowią istotnych ograniczeń w rozwoju przestrzennym gminy. Jedynie historyczny układ przestrzenny Drawska wzbogacony zachowaną licznie dawną zabudową pozostał do chwili obecnej bardzo dobrze zachowany i predysponuje do ochrony. Znaczący pozostaje również fakt występowania dużej liczby historycznych zabudowań wiejskich objętych ochroną konserwatorską. Dlatego też istotą przekształceń obszarów zurbanizowanych na terenie gminy Drawsko powinno być zachowanie właściwej skali i charakteru zabudowy. Forma architektoniczna projektowanych nowych zagród oraz rozbudowa już istniejących nie powinna stanowić elementu dysharmonijnego, poddana szczególnym zasadom kształtowania powinna nawiązywać do tradycyjnej wiejskiej i małomiasteczkowej architektury, do historycznego typu niskiego domu nakrytego dachem dwuspadowym. Wiejska architektura powinna harmonizować z przestrzenią tutejszego krajobrazu i chronić jego pejzaż.

Najważniejszym aktem prawnym regulującym zagadnienia ochrony zabytków jest ustawa z dn. 15.02.1962 r. o ochronie dóbr kultury. Podstawowym materiałem do prowadzenia prawnej ochrony dóbr kultury jest rejestr zabytków. Dobra kultury nieruchome, ruchome oraz kolekcje wpisuje się do rejestru zabytków na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wydanej z urzędu lub na wniosek zarządu właściwej gminy, właściciela, użytkownika. Obiekty architektury wpisane do rejestru zabytków objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim z wyżej wymienionej ustawy. Wszelkie prace remontowe, zmiany funkcji i przeznaczenia obiektu wymagają pisemnej zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W przypadku zabytków architektury i budownictwa niedopuszczalne jest zwłaszcza: nadbudowanie obiektów, powiększanie ich bryły przez dobudówki, zmiana konstrukcji dachu i pokrycia dachowego, zmiana wielkości i liczby otworów okiennych i drzwiowych oraz zmiana wyglądu elewacji. Szczególnej ochronie podlega istniejący detal architektoniczny: gzymsy, fryzy, opaski okienne i drzwiowe oraz inne elementy zdobnicze; ochronie podlega również dawna stolarka okienna i drzwiowa, niekiedy bogato zdobiona.

Na terenach zabytkowych założeń zieleni (parki, cmentarze) wszelkie inwestycje, prace porządkowe, wycinki i dosadzenia nowych drzew, budowanie obiektów kubaturowych itp. należy uzgodnić z Wojewódzkim Oddziałem Służby Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Pile.

Podobnie w obiektach architektury prace remontowe i adaptacyjne, rozbudowy, wymianę stolarek okiennych i drzwiowych należy uzgodnić z WO SOZ w Poznaniu, Delegatura w Pile.

Teren zabytkowych założeń zieleni należy zachować w granicach historycznych, nie dzielić tych obszarów na działki użytkowe, w miarę możliwości zachować całość jako jedną własność. Aleje i szpalery należy konserwować odtworzając i uzupełniając ubytki tymi samymi gatunkami drzew.

Pomocniczym materiałem do prowadzenia ochrony dóbr kultury jest ewidencja zabytków. Zawiera ona wykazy obiektów wartościowych, które z różnych względów nie zostały dotąd wpisane do rejestru zabytków. Obiekty wpisane do ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków podlegają również ochronie konserwatorskiej. Wielkość ewidencji informuje o bogactwie kulturowym regionu, o potrzebach badawczych i skali problemu ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie gminy. W przypadku obiektów historycznych objętych ochroną konserwatorską, znajdujących się w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków należy również zasięgnąć opinii WO SOZ w Poznaniu, Delegatura w Pile, który określi dopuszczalność prowadzonych prac, ich zakres i zalecaną formę architektoniczną. Dla budynków ujętych w ewidencji, a nie wpisanych do rejestru zabytków, dopuszcza się wymianę zabudowy w przypadku, gdy jest to uzasadnione względami technicznymi lub planistycznymi, po uprzednim uzyskaniu akceptacji WO SOZ w Poznaniu, Delegatura w Pile.

Gmina Drawsko jest całkowicie rozpoznana pod względem ochrony zabytków archeologicznych. Na podstawie dotychczasowych badań zostało zewidencjonowane i rozpoznane kilkadziesiąt stanowisk archeologicznych, stanowiących dobro kultury i objętych ochroną konserwatorską. Celem ochrony jest wszechstronne udokumentowanie śladów osadniczych poprzez prowadzenie obserwacji archeologicznej w formie nadzoru nad realizacją robót ziemnych, po zakończeniu których teren może być trwale zainwestowany. Dlatego też wymagana jest przy inwestycjach związanych z pracami ziemnymi, konsultacja z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

3.4. Prawna ochrona zabytków

3.4.1. Obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków województwa:

a) cmentarze:

Kawczyn - cmentarz ewangelicki, XIX w. nr rej. A - 631

b) parki:

Drawsko - park dworski, 1 poł. XVIII w., XIX/XX w., nr rej. A - 499

3.4.2. Obiekty objęte ochroną konserwatorską:

BORZYSKO MŁYN

bud. mieszk.-gosp. nr 21, mur.-drewn.-szach., 1 ćw. XX w.
cmentarz ewangelicki, poł. XIX w., nieczynny
cmentarz ewangelicki, XIX w., nieczynny

CHEŁST

kościół fil. p.w. MB Częstochowskiej, szach., poł. XVIII w.
bud. gosp. przy nr 8, kam.-drewn.-glin., pocz. XIX w.
stodoła przy nr 8, drewno, XVIII/XIX w.
dom nr 9, cegła, XIX/XX w.
dom nr 12, drewno, k. XVIII w. (przebudowany)
dom nr 13, szach., 1 poł. XIX w.
bud. stodołno-inwentarski przy nr 13, mur.-glin.-szach., k. XIX w.
dom nr 14, cegła/drewno, k. XIX w.
dom nr 15, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 16, szach., poł. XIX w.
dom nr 17, kam.-mur., 1 poł. XIX w.
dom nr 19, szach., 1 poł. XIX w.
stodoła przy nr 19, szach., pocz. XIX w.
stodoła przy nr 22, mur.-szach.-glin., poł. XIX w.
dom nr 24, szach., pocz. XIX w.
dom nr 25, szach./cegła, 1 ćw. XX w.
dom nr 25 a - sklep, mur., 1 ćw. XX w.
stodoła przy nr 25, szach., pocz. XIX w.
dom nr 30, mur., 1 ćw. XX w.
dom nr 32, cegła, XIX/XX w.
dom nr 35, szach., k. XIX w.
dom nr 58, ryg./cegła, XIX w.
dom nr 59, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 60, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 62, mur., XIX w.
dom nr 63, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 65 - kuźnia, mur., XIX/XX w.
dom nr 66, cegła, 4 ćw. XIX w.

dom nr 67, mur., 4 ćw. XIX w.
dom nr 68, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 70, mur., 1 ćw. XX w.
dom nr 75 - poczta, szach./mur., k. XIX w.
dom nr 78, mur.-szach.-glin., pocz. XX w.
cmentarz ewangelicki XIX w., nieczynny
cmentarz rzymsko-katolicki, komunalny, XX w., czynny

CHEŁST-WYBUDOWANIE

dom nr 95, ryg./szach., 3 ćw. XIX w.
dom nr 99 cegła, 1900 r.
dom nr 102, cegła 1900 r.

DRAWSKO

zespół kościoła:

kościół par. p.w. Serca Jezusowego, mur., 1910, przeb. 1920, 1975
kapliczka k. kościoła, mur., 1 ćw. XX w.
dzwonnica, drewno, XIX/XX w.

ul. Powstańców Wlkp.

dom nr 17, cegła, pocz. XX w.
dom nr 20, szach., 1 poł. XIX w. (przebudowany)
dom nr 23, cegła, XIX/XX w.
dom nr 31, cegła, k. XIX w.
dom nr 32, szach., 1 poł. XIX w. (przebudowany)
dom nr 37, szach., k. XVIII w. (przebudowany)
dom nr 45, szach., 1 poł. XIX w.
dom nr 46, cegła, l. 20-30 te XX w.
dom nr 50, szach., 1 poł. XIX w. (przebudowany)
dom nr 52, szach., 1 poł. XIX w.
dom nr 61, cegła, 1935 r.
dom nr 62, szach., k. XIX w. (przebudowany)
dom nr 79, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 83 - szkoła, mur., pocz. XX w.
dom nr 85 - szkoła, mur., pocz. XX w.
kapliczka k. szkoły, lata 20-30 XX w.
dom nr 92, cegła, 3 ćw. XIX w.
dom nr 109, cegła, 1910 r.
dom nr 113, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 114, mur., 1 ćw. XIX w.
dom nr 121 - Urząd Gminy, mur., XIX/XX w.
dom nr 122, mur., l. 20-30-te XX w.
dom nr 129, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 135, cegła, 1927 r.
dom nr 139, cegła, drewno, 4 ćw. XIX w.
zespół dworu: a. dwór- leśniczówka, mur., 2 poł. XIX w., przebud. 1910 r.
b. oficyna, mur., pocz. XX w.

ul. Nadnotecka

dom nr 1, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 2, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 27, mur.-glin., 3 ćw. XIX w.
dom nr 33, cegła/drewno, XIX/XX w.

ul. Szkolna

dom nr 44 - kuźnia, cegła, 1 ćw. XX w.

ul. Łąkowa

dom nr 65, mur., 1 ćw. XX w.

ul. Kościelna

dom nr 2, cegła, 1 ćw. XX w.

cmentarz ewangelicki, XIX w., nieczynny
cmentarz rzym.-kat.-komunalny, XIX w., czynny

DRAWSKI MŁYN

budynki dworca PKP, mur., pocz. XX w.
miejsce po cmentarzu ewangelickim, poł. XIX w. (Drawski Młyn -Stary Dworzec)

Szosa Dworcowa

dom nr 2, mur., 1911 r.
dom nr 26, cegła XIX/XX w.

KAMIENNIK

dom nr 1, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 7, drewn.-mur.-szach., XIX/XX w.
dom nr 8, drewn., XVIII/XIX w.
zagroda nr 11: dom, szach., poł. XIX w.
chlew, glina, poł. XIX w.
dom nr 12, cegła, I. 20-te XX w.
dom nr 20, cegła, 4 ćw. XIX w.
zagroda nr 21: dom, cegła, XIX/XX w.
chlew, mur., poł. XIX w.
zagroda nr 31: dom, szach., poł. XIX w.
budynek gospodarczo-mieszkalny, szach., poł. XIX w.
budynek gospodarczy, mur., k. XIX w.
dom nr 32, mur., XIX/XX w.
dom nr 35, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 37/39, drewn.-mur.-glin., 1 poł. XIX w.
dom nr 47, drewn., XVIII w. (przebudowany)
dom nr 48, drewn.-mur., 1 ćw. XIX w.
dom nr 49, szach., poł. XIX w.
dom nr 50, mur.-glin.-szach., pocz. XIX w.

zagroda nr 55, a. dom, drewn., 2 poł. XIX w.
 b. stodoła, drewn., 2 poł. XIX w.
budynek gospodarczy przy domu nr 57, mur., 2 poł. XIX w.
dom nr 58 - szkoła, cegła, 1910 r.
młyn wodny, drewn.-mur., XIX/XX w.
kuźnia, drewn., XVIII/XIX w. (przebudowany)
kaplica, mur., 4 ćw. XIX w.
cmentarz ewangelicki, XIX w., nieczynny

KAWCZYN

szkoła, cegła, XIX/XX w.
dom nr 3, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 6, szach., poł. XIX w. (przebudowany)
dom nr 8, cegła, 1 ćw. XX w.
budynek gospodarczy nr 9, szach., 2 poł. XIX w.
dom nr 10, mur., 1900 r.
budynek gospod. nr 10, ryg., 4 ćw. XIX w.
stodoła nr 14, poł. XIX w.
dom nr 17, cegła, 1 ćw. XIX w.
dom nr 18, cegła, 1 ćw. XIX w.
dom nr 23, ryg., cegła, drewno, 3 ćw. XIX w.
dom nr 24, ryg., ok. poł. XIX w.
zagroda nr 30: dom, szach., 2 poł. XIX w.
 stodoła i wozownia, mur.-szach.-glin., 2 poł. XIX w.
stodoła i wozownia przy nr 33, drewn., XIX/XX w.
stodoła i wozownia przy nr 35, drewn., poł. XIX w.
dom nr 38, mur.-szach., ok. poł. XIX w.
dom nr 39, cegła, XIX/XX w.
stodoła i wozownia przy nr 43, mur.-szach., 2 poł. XIX w.
stodoła przy nr 60, drewn., 1 poł. XIX w.
kapliczka św. Floriana na skrzyżowaniu dróg, k. XIX w.

KWIEJCE

kościół fil. p.w. Serca Marii, mur., 1909
drewutnia przy domu nr 4, ok. poł. XIX w.
stodoła przy nr 6, szach., 1 poł. XIX w.
dom nr 7, mur.-drewn., 1 ćw. XX w.
dom nr 8 - szkoła, mur., 1912
dom nr 9, k. XIX w.
bud. gosp. nr 12, szach., 1 poł. XIX w.
stodoła przy nr 12, szach., 1 poł. XIX w.
dom nr 16, szach., 1 poł. XIX w.
dom nr 24, mur., poł. XIX w.
cmentarz ewangelicki, XIX w., nieczynny
cmentarz ewangelicki, XIX w., nieczynny

KWIEJCE NOWE

cmentarz ewangelicki, XIX w., nieczynny
dom nr 39, mur.-drewn.-szach., poł. XIX w.
dom nr 48, glin., poł. XIX w.
cmentarz ewangelicki XIX w., nieczynny
cmentarz ewangelicki poł. XIX w., nieczynny

MARYLIN

dom nr 4, mur., k. XIX w.
dom nr 7, mur./szach., k. XIX w.
dom nr 8, drewno, 1 poł. XIX w. (przebudowany)
dom nr 9, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 10, glin.-drewn., k. XIX w. (przebudowany)
dom nr 10a, cegła, 1 ćw. XX w.
budynek gosp. nr 15, poł. XIX w.
stodoła nr 15, drewno, 1 ćw. XIX w.
dom nr 17, drewn., XVIII w.
budynek gospodarczy przy domu nr 21, drewn., XVIII w.
dom nr 22, drewn.-glin., XVIII w.
budynek gosp. nr 23, drewn., XVIII w.
dom nr 25, drewn.-glin., 3 ćw. XVIII w., rozbud. XX w.
dom nr 26, drewn.-glin., k. XIX w.
zagroda nr 27: dom, drewn., XVIII w.
 obora, drewn., XVIII w.
 stodoła, drewn., XVIII w.

PIŁKA

kościół par. p.w. MB Wniebowziętej, mur., 1869
szkoła nr 24, mur., 1 ćw. XX w.
stodoła przy nr 24, szach., k. XIX w.
dom nr 13, szach.-drewn., k. XVIII w., przebud. XX w.
dom nr 22, cegła, 1 ćw. XX w.
dom nr 27, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 28, glin., k. XIX w.
dom nr 30, glin., k. XIX w.
dom nr 35, cegła, XIX/XX w.
dom nr 37, mur., 4 ćw. XIX w.
dom nr 40, mur., 4 ćw. XIX w.
dom nr 41, mur., 4 ćw. XIX w.
szkoła nr 45, mur., 1910 r.
dom nr 49, drewn., XVIII w. (przebudowany)
dom nr 51, drewn., 1824 r. (przebudowany)
dom nr 52, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 53, cegła, 4 ćw. XIX w.
dom nr 54, cegła, XIX/XX w.
dom nr 57, glin., poł. XIX w., (przebudowany)
dom nr 66, glin., poł. XIX w., (przebudowany)
dom nr 89, szach., k. XIX w.

dom nr 93 - poczta, mur., 1 ćw. XX w.
dom nr 95, cegła, k. XIX w.
dom nr 97, cegła, k. XIX w.
dom nr 98, cegła, l. 20-te XX w. stodoła przy nr 118, drewn., 2 poł. XIX w.
stodoła przy nr 120, drewn., 2 poł. XIX w., przebudowany w XIX/XX w.
cmentarz przykościelny, katolicki, 1869 r., nieczynny
cmentarz rzym.-kat., komunalny, XIX w., czynny
cmentarz ewangelicki, XIX w., nieczynny

PEŁCZA

stodoła przy nr 1, drewn., ok. poł. XIX w.
stodoła i wozownia przy nr 3, drewn., 2 poł. XIX w.
stodoła i wozownia przy nr 5, drewn., XVIII/XIX w., przebud. XX w.
zagroda nr 11, dom, mur.-szach., poł. XIX w., rozbud. pocz. XX w.
 stodoła, mur.-szach.-drewn., poł. XIX w.
 bud. gosp., mur.-drewn., poł. XIX w.
stodoła przy nr 17 lub 15, drewn., ok. poł. XIX w.
cmentarz ewangelicki, XIX w., nieczynny

PĘCKOWO

kościół fil. p.w. św. Ignacego, mur., 1909

ul. Wybudowanie

dom nr 13, drewn., ok. poł. XIX w.
budynek gospodarczy nr 13, mur., poł. XIX w.
dom nr 16, mur., poł. XIX w.
budynek gospodarczy nr 16, mur., poł. XIX w.
dom nr 19, glin., poł. XIX w.
dom nr 45, drewn., XVIII w.

ul. Noja

dom nr 1, drewno, mur., k. XIX w.
dom nr 7, cegła, 1 ćw. XX w.
dom nr 8, cegła 4 ćw. XIX w.
zagroda nr 12: dom, glina/wrzos., szach., p. XX w.
 chlew, glin.-szach., pocz. XIX w.
 budynek mieszkalno-gospodarczy, glin.-szach., pocz. XIX w.
dom nr 14, drewn., XVIII w.
dom nr 18, szach., glin., wrzos, ok. 1886r.

ul. Nowa

dom nr 5, cegła, XIX/XX w.
dom nr 8, mur., 1912 r.
stodoła przy domu nr 11, glin., 1 poł. XIX w.
dom nr 15, cegła, l. 20-30-te XX w.
dom nr 17, cegła, l. 20-30-te XX w.

ul. Polna

dom nr 2, cegła, 4 ćw. XIX w.

dom nr 3, cegła, 4 ćw. XIX w.

dom nr 4, cegła, XIX/XX w.

dom nr 5, cegła, 4 ćw. XIX w.

dom nr 7, mur., 1 ćw. XX w.

ul. Powstańców Wielkopolskich

dom nr 1 - szkoła, cegła, 1 ćw. XX w.

dom nr 6, cegła, 4 ćw. XIX w.

dom nr 10, mur., 1889 r.

dom nr 19, cegła, 4 ćw. XIX w.

dom nr 20, mur., 4 ćw. XIX w.

dom nr 23, cegła, 4 ćw. XIX w.

dom nr 24, cegła, 4 ćw. XIX w.

ul. Wieleńska

dom nr 1, cegła, 4 ćw. XIX w.

dom nr 14, cegła, XIX/XX w.

dom nr 18, cegła, XIX/XX w.

dom nr 25, cegła, 1 ćw. XX w.

cmentarz rzym.-kat., komunalny, XX w., czynny

ARCHEOLOGIA

Na terenie gminy Drawsko znajduje się kilkadziesiąt sztuk zewidencjonowanych i rozpoznanych stanowisk archeologicznych stanowiących dobro kultury i objętych ochroną konserwatorską. W związku z tym wszelkie prace ziemne przed przystąpieniem do ich realizacji należy uzgodnić z Kierownikiem Delegatury Służb Ochrony Zabytków w Pile celem objęcia ich ewentualnym nadzorem archeologicznym.

BIBLIOGRAFIA

1. A. Biranowska-Kurtz - Wartości kulturowe województwa pilskiego. Szczecin 1993 r.
2. W. Łęcki - Województwo pilskie. Warszawa 1988 r.
3. „Wieleń - przeszłość i współczesność.” Wieleń 1998 r.
4. karty ewidencyjne zabytków architektury - PSOZ Piła
5. ewidencyjna parku dworskiego w Drawsku - PSOZ Piła.
6. karty ewidencyjne cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków - PSOZ Piła.
7. karty ewidencyjne cmentarzy objętych ochroną konserwatorską - PSOZ Piła.
8. mapy Drawska i okolic - 1891 r., 1936 r. (kopie PSOZ Piła)
9. Tygodnik Pilski nr 34, 1980 r.
10. Tygodnik Pilski nr 5, 1982 r.
11. Tygodnik Pilski nr 35, 1981 r.
12. Tygodnik Pilski nr 17, 1981 r.
13. Kroniki parafialne w Pęckowie.

4 ZAGADNIENIA ROZWOJU DEMOGRAFICZNO- GOSPODARCZEGO

4.1. Podstawowe dane o gminie: (stan w dniu 31.12.1997 r.)

a) powierzchnia km²

gminy około 163,0

b) liczba mieszkańców

gminy 5 908
w tym kobiet 2 922 (49,5%)

c) liczba bezrobotnych

gmina 347
w tym kobiet 198 (57,1%)

d) liczba pracujących wg sekcji (30.09.1997 r.)

gmina 946
w tym kobiet 400 (42,3 %)

e) liczba pracujących w rolnictwie indywidualnym 928 (spis rolny 1996r.)

Gmina Drawsko na tle powiatu , województwa i kraju.

wyszczególnienie (wskaźniki)	gmina Drawsko	powiat czarnkowsko- trzcianecki	wojew. wielkopolskie	Polska
1	3	5	6	7
ludność:				
kobiet na 100 mężczyzn	97,8	102,0	106,0	105,6
ludność na 1 km ²	36,2	48,0	112,0	124,0
urodzenia żywe na 1000 ludności	11,6	12,2	11,4	10,7
zgon na 1000 ludności	11,3	10,4	9,9	9,8
przyrost natur. na 1000 ludności	0,3	1,8	1,5	0,9
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	72,2	70,7	68,5	68,0
bezrobotni na 1000 osób w wieku produkcyjnym	101,1	96,2	63,7	79,4
pracujący na 1000 ludności	160,1	203,0	250,5	242,0
mieszkalnictwo:				
osób /izbę	0,97	0,95	0,94	0,96
m ² pow. użytk. /osobę	18,9	18,9	19,0	18,6
przeciętna pow. mieszkania m ²	71,7	68,7	66,5	60,9
mieszkania oddane do użytku na 1000 ludności	2,2	1,2	1,8	1,9
infrastruktura społeczna:				
liczba uczniów szkół podstawowych na pomieszczenie do nauczania	15	21	23	*
ludności na 1 plac. poczt. –telekom. abonentów telefonii przewodowej	1477	2913	4660	4603
na 1000 ludności	61,1	151,4	191,6	194,2
lekarze na 10 000 ludności	3,4	9,0	18,7	21,4
lekarze dentyści na 10 000 ludności	-	1,9	4,1	*
pielęgniarki na 10 000 ludności	8,5	35,4	45,6	52,6
położne na 10 000 ludności	1,7	4,7	6,0	*

4.2. Ludność, struktura wieku.

Na koniec 1997 roku na terenie gminy Drawsko zamieszkiwało 5.908 osób, w tym kobiet (49,4 %). Od 1978 do 1980 liczba ludności gminy zmniejszyła się z 5814 do 5767 osób, w wyniku wysokiego salda migracji ludności poza teren gminy wynoszącego od –103 w 1979 roku do –70 w 1980 roku.

Przyrost naturalny wynosił w tym okresie około 8,5 %.

W latach następnych nastąpił rozwój ludnościowy gminy Drawsko.

Od roku 1993 dynamika wzrostu ludności gminy wynosiła ok. 102 %, pomimo znacznego spadku przyrostu naturalnego do 2,2 w 1995 roku.

W okresie tym również saldo migracji ludności zmniejszyło się do 11 osób rocznie.

W analizowanym okresie nastąpiły również zmiany w strukturze wieku ludności gminy, zmniejszył się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym z 37,4% w 1978 roku do 27,8 % w 1997 roku , przy znacznym wzroście o 10,6 % grupy produkcyjnej.

Udział grupy ludności w wieku poprodukcyjnym zmniejszył się o 1,0 %.

Powierzchnia gminy w granicach administracyjnych wynosi 16.295 ha,

średnie zaludnienie w gminie 36,2 osób/km²,

- w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim 48,0 osób/km²,

- w województwie wielkopolskim 112,0 osób/ km²,

- w Polsce 124,0 osób/km².

Sieć osadnicza gminy składa się z 12 sołectw, w skład których wchodzi 12 miejscowości, z tego 12 wsi oraz 9 integralnych części miejscowości.

Największymi miejscowościami pod względem liczby ludności są wsie: Drawsko i Drawski Młyn, w tych jednostkach zamieszkuje 43,9 % mieszkańców gminy.

Drugą ważną grupę stanowią : Pęckowo, Piłka, Chełst - wsie o średniej koncentracji ludności, w których łącznie mieszka 36,2 % ludności gminy Drawsko. Bardzo liczną grupę stanowią jednostki osadnicze, liczące 80 – 300 mieszkańców (14,1 %), w Kawczynie natomiast zamieszkuje 5,8 %.

Charakterystyka sieci osadniczej, ze względu na zaludnienie przedstawia się następująco:

80 - 300 Kwiejce, Kwiejce Nowe, Marylin, Moczydła, Pełcza, Kamiennik,

301 - 500 Kawczyn,

501 –1000 Piłka , Chełst, Pęckowo,

powyżej 1000 Drawsko, Drawski Młyn.

Ludność – Dynamika wzrostu.

Lp.	Lata	Ludność ogółem	Mężczyźni	%	Kobiety	%	Dynamika wzrostu ludności
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1978	5814	*	*	*	*	*
2.	1980	5767	2890	50,1	2877	49,9	100,0
3.	1985	5868	2962	52,3	2906	47,7	101,8
4.	1988	5810	2945	50,7	2865	49,3	100,7
5.	1993	5873	2997	51,0	2876	49,0	101,8
6.	1994	5887	2989	50,8	2898	49,2	102,1
7.	1995	5893	2986	50,7	2907	49,3	102,2
8.	1996	5899	2985	50,6	2914	49,4	102,3
9.	1997	5908	2986	50,5	2922	49,5	102,4
10.	1998	5921					100,2

Ruch naturalny ludności - gm. Drawsko

wyszczególnienie	1979	1980	1985	1988	1993	1994	1995	1996	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
urodzenia	*	130	106	96	99	83	82	90	96
przyrost naturalny	46	51	35	30	22	21	13	17	2
przyrost na 1000 M	8,0	8,8	5,9	5,0	3,7	3,5	2,2	2,9	0,3
napływ	*	88	72	56	63	43	54	57	85
odpływ	*	158	128	126	64	56	65	68	77
saldo migracji	-103	-70	-56	-70	-1	-13	-11	-11	8

Źródło: Roczniki statystyczne – Urzędu Statystycznego w Pile

Struktura wieku ludności.

lp.	grupa wieku	1978	%	1993	%	1995	%	1997	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ludność ogółem w wieku:	5814	100,0	5873	100,0	5893	100,0	5908	100,0
1.	przedprodukcyjnym	2177	37,4	1731	29,5	1701	28,9	1643	27,8
2.	produkcyjnym	2760	47,5	3315	56,4	3349	56,8	3431	58,1
3.	poprodukcyjnym	877	15,1	827	14,1	843	14,3	834	14,1

Źródło: Roczniki Statystyczne- Urzędu Statystycznego w Pile.

Ludność w wieku -1995 r.

Ogółem	0-4	5-9	10-14	15-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65~>
5893	438	438	513	503	879	897	834	443	228	720
%	7,4	7,4	8,7	8,5	14,9	15,2	14,2	7,6	3,9	12,2

Gmina Drawsko – rozmieszczenie ludności.

lp.
nazwa jednostki
/sołectwo/
rozmieszczenie ludności

1978
1988
1998
1999

1
2
3
4
5
6

	1.
	2.
	3.
	4.
	5.
	6.
	7.
	8.
	9.
	10.
	11.
	12.
Drawsko	
Drawski Młyn	
Pęckowo	
Piłka	
Kwiejce Nowe	
Kwiejce	
Marylin	
Moczydła	
Pełcza	
Chełst	
Kamiennik	
Kawczyn	
	1528
	766
	1048
	575
	169
	121
	110
	166
	106
	608
	247
	373
	1574
	900
	999
	597
	130
	119
	101
	149
	101
	544
	255
	341
	1579
	1021
	989
	607
	121
	99
	84
	155
	106
	547
	268
	345

	1625
	1045
	998
	603
	120
	100
81	
160	
	105
	557
	268
	364
	13.
Ogółem gmina	5814
	5810
5921	
6004	

Źródło: Urząd Gminy w Drawsku.

52

4.3. Mieszkalnictwo

Na terenie gminy Drawsko dominującą formą zabudowy mieszkaniowej jest budownictwo jednorodzinne oraz rolnicze zagrodowe.

Zasoby mieszkaniowe gminy na koniec 1997 roku wynosiły:

1553 mieszkania o 6116 izbach i 110 400 m² powierzchni użytkowej.

Wskaźniki charakteryzujące warunki mieszkaniowe przedstawiały się następująco:

lata	1978	1997
osób/ mieszkanie	4,13	3,80
osób / izbę	1,05	0,97
pow. użytkowej m ² / osobę	15,7	18,9
pow. użytkowej m ² / mieszkanie	65,1	71,7

Najwyższe tempo przyrostu nowej substancji mieszkaniowej na terenie gminy Drawsko przypada na lata 1980 – 1988, oddawano wtedy do użytku 7 do 11 mieszkań rocznie. W okresie późniejszym tempo przyrostu nowych mieszkań było znacznie wolniejsze. Wskaźnik oddanych mieszkań na 1000 M. w 1988 roku wynosił 1,9 natomiast w 1996 r. tylko 0,3. Sytuacja w gminie zmieniła się dopiero w 1997 roku, oddano wtedy do użytku 13 mieszkań o 76 izbach, co daje:

- w gminie wskaźnik 2,2 mieszkania na 1000 M,
- w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim 1,2 ,
- w województwie wielkopolskim 1,8 ,
- w kraju 1,9.

Przyrost nowych mieszkań wpłynął na poprawę warunków mieszkaniowych ludności gminy. Wskaźniki charakteryzujące jakościową stronę zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych uległy znacznej poprawie, wskaźnik powierzchni użytkowej na mieszkańca wzrósł z 15,7 m² do 18,9 m² , zwiększyła się również

powierzchnia nowobudowanych mieszkań z 65,1 w 1979 r. do 71,7 m² w 1997 r.

Zagadnienia związane z mieszkalnictwem przedstawiono w tabelach poniżej.

Liczba mieszkań oddanych do użytku – gm. Drawsko

Lata	Mieszkania		Izby		Powierzchnia użytkowa m ²	
		m/1000 M		izb/1000 M		Pow.uz./1000 M
1980	7	1,2	35	6,1	700	1,2
1985	6	1,0	28	4,7	507	1,1
1988	11	1,9	57	9,8	1262	1,9
1993	3	0,5	18	3,1	426	0,5
1994	2	0,3	10	1,7	191	0,5
1995	6	1,0	25	4,2	546	1,0
1996	2	0,3	11	1,9	199	0,3
1997	13	2,2	76	12,9	1511	2,5

Źródło: Roczniki statystyczne – Urząd Statystyczny w Pile.

53

Zasoby mieszkaniowe.

Lata	Liczba mieszkań	Liczba izb	Pow.uz.m ² mieszkań	Wskaźniki			
				osób/mieszk	osób/izbę	m ² p.uz./osobę	m ² p.uz./mieszk.
1	2	3	4	5	6	7	8
1979	1407	5494	91581	4,13	1,05	15,7	65,1
1980	1449	5687	*	3,93	1,00	*	*
1985	1480	5845	98474	3,92	0,99	17,0	66,5
1993	1533	6005	109200	3,83	0,98	18,6	71,2
1994	1535	6015	109400	3,84	0,98	18,6	71,3
1995	1541	6040	109900	3,82	0,98	18,7	71,3
1996	1543	6051	110100	3,82	0,97	18,7	71,4
1997	1553	6116	111400	3,80	0,97	18,9	71,7

Źródło: Roczniki Statystyczne – Urząd Statystyczny w Pile.

4.4. Infrastruktura społeczna

4.4.1. Edukacja i wychowanie.

Szkoły podstawowe .

Na terenie gminy Drawsko funkcjonuje 6 szkół podstawowych, w tym 5 to szkoły ośmiooddziałowe i 1 dwuoddziałowa.

W roku szkolnym 1997/98 do wszystkich obiektów uczęszczało 761 uczniów.

Szkoły na terenie gminy dysponują ogółem 53 pomieszczeniami do nauki i 45, oddziałami , zatrudniają 66 nauczycieli i 25 osób obsługi administracyjnej.

Sytuacja w oświacie na terenie gminy jest dobra, średnio przypada 17 uczniów na oddział i 15 uczniów na pomieszczenie do nauki.

w Drawsku	przypada 22 uczniów na pomieszczenie do nauki	i 24 na oddział
w Drawskim Młynie	15 na pomieszczenie do nauki	i 19 na oddział
w Pęcckowie	10 na pomieszczenie do nauki	i 12 na oddział
w Piłce	13 na pomieszczenie do nauki	i 12 na oddział
w Kawczynie,	na pomieszczenie do nauki przypada 6 uczniów .	

Najlepsze warunki posiada szkoła w Drawsku gdzie udostępniono uczniom pracownię komputerową i nowoczesną salę gimnastyczną.

Z analizy zmian w zakresie edukacji wynika, że od 1988 roku na terenie gminy Drawsko corocznie zmniejsza się liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych.

Rejony obsługi szkół podstawowych na terenie gminy są następujące:

Szkoła Podstawowa w Drawsku - Drawsko, Łężno, Brzozowica,
Szkoła Podstawowa w Drawskim Młynie- Drawski Młyn, osada leśna Zawada z gminy Wieleń,

Szkoła Podstawowa w Pęcckowie - Pęcckowo, osada leśna Osina z gminy Wieleń,
Szkoła Podstawowa w Piłce - Piłka, Kwiejce Nowe, Marylin, osada leśna Kaczeniec, osada leśna Borzysko Młyn,

Szkoła Podstawowa w Chełście - Chełst, Kwiejce, Kamiennik, Kawczyn, Moczydła, Pełcza.

Charakterystykę stanu usług w zakresie edukacji w poszczególnych placówkach oraz zmiany przedstawiono w tabelach poniżej.

Szkoły podstawowe - rok szkolny 1998/99.

Lp.	Miejscowość	Liczba Pomieszczeń do nauki	Liczba Oddział.	Liczba uczniów	Liczba uczniów na pom. do nauki	Liczba uczniów na oddział	Liczba nauczycieli (obsługi administrac.)
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Drawsko	10	9	212	21,2	23,6	14 (3)
2.	Drawski Młyn	10	8	147	14,7	18,4	13 (5)
3.	Piłka	9	8	104	11,6	13,0	12 (6)
4.	Pęckowo	9	8	94	10,4	11,8	11 (3)
5.	Chełst	11	10	180	16,4	18,0	14 (7)
6.	Kawczyn	4	2	24	6,0	12,0	2 (1)
7.	Ogółem gmina	53	45	761	14,4	16,9	66 (25)

Źródło: Urząd Gminy w Drawsku.

55

Zmiany w szkołach podstawowych.

Lata	1980	1985	1988	1993	1994	1995	1996	1997	1998
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
liczba szkół	3 /2/	6	6	6	6	6	6	6	6
liczba dzieci	712	819	855	836	829	807	788	771	761

Źródło: Roczniki statystyczne – Urząd Statystyczny w Pile.

Po wprowadzeniu reformy w zakresie edukacji od września 1999 roku na terenie gminy Drawsko obowiązywać będzie następująca **rejonizacja gimnazjów i szkół podstawowych**:

- 1) **Publiczne Gimnazjum** w Drawsku, ul. Powstańców Wlkp. 83-85 z oddziałem Gimnazjum w Chełście, (uchwała Rady Gminy w Drawsku Nr VIII/53/99 z dnia 10 marca 1999 roku.)

- a) Obwód Gimnazjum w Drawsku obejmuje:

Drawsko, leśnictwo Łężno, gajówkę Drawsko, osadę leśną Brzozowica, Drawski Młyn, osadę leśną Zawada z gminy Wieleń, Pęckowo, osadę leśną Osina z gminy Wieleń, Piłkę, Kwiejce Nowe, Marylin, osadę leśną Kaczeniec, osadę leśną Borzysko Młyn.

- b) Obwód Gimnazjum w Chełście obejmuje:

Chełst, Kawczyn, Pełczę, Moczydła, Kamiennik, Kwiejce.

- 2) **Szkoły podstawowe z klasami I-VI:**

- a) Szkoła Podstawowa im. gen. Tadeusza Kutrzeby w Drawsku ul. Powstańców Wlkp. 83-85 z obwodem:

- Drawsko, leśniczówka Łężno, gajówka Drawsko, osiada Brzozowica,
- b) Szkoła Podstawowa w Drawskim Młynie im. Aleksandra Zawadzkiego
Ul. Szosa Dworcowa 2, z obwodem:
Drawski Młyn, osada Zawada z gminy Wieleń,
- c) Szkoła Podstawowa w Pęcownie im. Józefa Noji , ul. Powstańców Wlkp. 1,
z obwodem:
Pęcowo, osada leśna Osina z gminy Wieleń,
- d) Szkoła Podstawowa w Piłce nr 24 , z obwodem:
Piłka, Kwiejce Nowe, Marylin, osada leśna Kaczeniec, osada leśna
Borzysko Młyn,
- e) Szkoła Podstawowa w Chełście nr 113 im. Józefa Chociszewskiego, z obwodem:
Chełst, Moczydła, Pełcza, Kamiennik, Kawczyn, Kwiejce.

Przedszkola.

W zakresie wychowania przedszkolnego na terenie gminy Drawsko w 1998 roku funkcjonowało 7 placówek. Do 9 oddziałów przedszkoli o 251 miejscach ogółem uczęszczało 186 dzieci, zatrudnienie wynosiło 10 nauczycieli i 10,5 obsługi administracyjnej. Na oddział przypada średnio w gminie 21 dzieci.

56

Opieką w zakresie wychowania przedszkolnego objętych jest obecnie około 50% dzieci w gminie.

W okresie ostatnich 20 lat w zakresie wychowania przedszkolnego nastąpiły istotne zmiany. W 1978 roku w gminie funkcjonowały 4 przedszkola o 6 oddziałach, liczba dzieci uczęszczających wynosiła 151.

Dzieci w wieku przedszkolnym (551) stanowiły 9,5 % ogółu ludności gminy, wskaźnik uczestnictwa wynosił 27,4 %.

W 1985 roku liczba przedszkoli wzrosła do 6, liczba oddziałów do 10 i uczęszczało do przedszkola 243 dzieci, a przy szkole funkcjonował 1 oddział wychowania przedszkolnego , do którego uczęszczało 12 dzieci. W 1993 roku liczba oddziałów zmniejszyła się do 8 , natomiast dzieci uczęszczających do 191.

Stan oraz zmiany zachodzące w placówkach przedszkolnych przedstawiono w tabelach.

Przedszkola.

lp.	miejsowość	liczba oddziałów	liczba miejsc	liczba dzieci	liczba dzieci na oddział	liczba nauczycieli	liczba obsługi admin.
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Drawsko	2	65	43	22	3	3
2.	Drawski Młyn	2	36	36	18	2	2
3.	Pęcowo	1	30	25	25	1	1
4.	Chełst	1	44	24	24	1	2
5.	Piłka	1	26	23	23	1	1
6.	Kamiennik	1	32	19	19	1	1
7.	Kawczyn	1	18	16	16	1	0,5
8.	Ogółem gmina	9	251	186	21	10	10,5

Źródło; Urząd Gminy w Drawsku.

Zmiany w placówkach wychowania przedszkolnego.

lata	placówki	miejsca	oddziały	liczba dzieci uczęszczających	liczba dzieci na oddział	wskaźnik uczestn. %
1	2	3	4	5	6	7
1978	4	146	6	151	25	27,4
1980	7 /2/	*	8 /2/	192 /32/	24 / 16/	32,1
1985	6 /1/	247	10 /1/	243 /12/	24 / 12/	55,0
1986	6	244	9	244	27	56,7
1988	6 /1/	244	9 /1/	222 /13/	25 / 13/	48,5
1993	6 /1/	243	8 /1/	191 /13/	24 / 13/	43,2
1994	6	233	8	179	22	41,6
1995	7	245	9	177	20	44,3
1996	7 /1/	245	9 /1/	177 /14/	20 / 14/	50,6
1997	7	258	9	187	21	51,9
1998	7	251	9	186	21	51,7

* brak danych, / 1 / oddziały przy szkołach. Źródło: Roczniki statystyczne –Urząd Statystyczny w Pile.

57

4.4.2. Ochrona zdrowia i opieka socjalna.

Na terenie gminy Drawsko w ramach Wielkopolskiej Regionalnej Kasy Chorych w 1999 roku funkcjonowały następujące placówki służby zdrowia :

- 1) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Przychodnia Lekarska w Drawsku zlokalizowany przy ul. Nadnoteckiej 22, zakład zatrudnia 2 lekarzy (w tym 1 dentysta), 1 położną i 2 pielęgniarki oraz 5 pielęgniarek okresowo do przeprowadzania szczepień. Przychodnia posiada gabinety: lekarski, stomatologiczny , 2 gabinety zabiegowe, EKG. W przychodni funkcjonują poradnie D dla dzieci, K dla kobiet.
- 2) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Ośrodek Zdrowia w Chełście zatrudnia 1 lekarza oraz 1 pielęgniarkę. Ośrodek posiada : gabinet lekarski, zabiegowy, szczepień, poczekalnię i pomieszczenie socjalne. W/w ośrodek powstał w pomieszczeniach byłej biblioteki ze środków funduszu Rad Sołeckich i rozpoczął funkcjonowanie z dniem 12.05.1999 roku. Przyczynił się do poprawy dostępności usług w zakresie opieki zdrowotnej.
- 3) Dojazdowy punkt lekarski w Piłce.
- 4) Apteka w Drawsku.

4.4.3. Handel, gastronomia, rzemiosło.

W 1997 roku na terenie gminy Drawsko funkcjonowało 38 sklepów , z tego 10 stanowiły sklepy ogólnospożywcze. Powierzchnia sprzedaży ogółem wynosiła 1564 m², w tym 361 m² powierzchni sklepów ogólnospożywczych.

W 1986 roku w gminie funkcjonowały:

- placówki handlowe o powierzchni użytkowej 2520 m²,
- 4 zakłady gastronomiczne o 212 miejscach konsumenckich
- 35 zakładów rzemieślniczych różnych branż.

Wskaźniki charakteryzujące poziom zaspokojenia potrzeb w tym zakresie przedstawiały się następująco:

- 429,0 m² pow. użytkowej handlu / 1000 M,
- 27,7 osób / miejsce konsumenckie,
- 203,0 m² pow. użytkowej rzemiosła / 1000 M.

W wyniku zapoczątkowanej w 1989 r. prywatyzacji obecnie następuje znaczny rozwój działalności usługowej, szczególnie drobnych punktów sprzedaży detalicznej, handlu obwoźnego, placówek małej gastronomii, drobnych zakładów usługowych różnych branż. Cechą charakterystyczną tych placówek jest bardzo niska stabilność pod względem ich funkcjonowania, zmiany ich lokalizacji i zmiany branż.

W zakresie usług gastronomii na terenie gminy Drawsko działalność prowadzą:

- w Drawsku : restauracja, drink- bar,
- w Drawskim Młynie bar,
- w Pęckowie karczma „Zagłoba” ,
- w Piłce bar „Sosenka”,
- w Kwiejcach 1 bar .

58

W zakresie działalności gospodarczej osób fizycznych na terenie gminy Drawsko zarejestrowane są 234 podmioty gospodarcze różnych branż.

Najwięcej:

- 19 podmiotów to zakłady usług leśnych,
- 12 usługi „zrywka drewna” ,
- 11 usługi transportowe ,
- 11 zakładów stolarskich,
- 11 budowlanych.

Pod względem lokalizacji największa koncentracja zakładów usługowych występuje w Drawsku, Drawskim Młynie, Piłce, Chełście, Pęckowie, Kamienniku i Kwiejcach.

4.4.4. Usługi łączności.

W zakresie usług łączności na terenie gminy w 1998 roku funkcjonowały

4 placówki pocztowo-telekomunikacyjne: w Drawsku, Drawskim Młynie, Piłce i Chełście

W 1997 roku było 361 abonentów telefonii przewodowej, co daje wskaźnik

- w gminie 61,1 abonentów na 1000 mieszkańców,
- w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim 151,4,
- w województwie wielkopolskim 191,6
- w kraju 194,2.

Jak wynika z powyższego porównania gmina Drawsko jest słabo wyposażona w infrastrukturę w zakresie telefonii przewodowej.

4.4.5. Kultura, sport i wypoczynek .

Na terenie gminy Drawsko funkcjonują następujące placówki kultury:

w Drawsku : amfiteatr,

Świetlice wiejskie zlokalizowane są w : Drawsku, Pęckowie, Piłce, Chełście, Kamienniku, Marylinie, Kwiejcach, Kwiejcach Nowych i Pełczy.

W zakresie usług sportu na terenie gminy Drawsko funkcjonują :

- 1) w Drawsku - Gminna Sala Gimnastyczna,
- 2) boiska: w Drawsku, Drawskim Młynie, Piłce, Chełście, Kamienniku , Pełczy, Pęckowie,

Wypoczynek i rekreacja.

- 1) Kwiejce - Dom Wczasowy ,
- 2) Ośrodek Wypoczynkowy Misji Ewangelicznej w Marylinie
- 3) tereny zabudowy rekreacyjnej w Marylinie, Kwiejcach, Kwiejcach Nowych, Piłce, Kamienniku,
- 4) kąpieliska i plaże w Kwiejcach, Marylinie , Piłce, Borzysko Młyn,
- 5) pole namiotowe w Kwiejcach.

4.4.6. Usługi pozostałe.

W Drawsku znajduje się Urząd Gminy, Posterunek Policji i Punkt Kasowy – Banku Spółdzielczego.

Remizy Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowane są w : Drawsku, Pęckowie, Piłce, Chełście i Kawczynie.

Poczty: Drawsko, Drawski Młyn, Piłka, Chełst.

59

4.5. Rynek pracy, działalność produkcyjna.

4.5.1. Rynek pracy.

W 1997 roku na terenie gminy Drawsko zatrudnionych było 946 osób, w tym 400 kobiet. Największe zatrudnienie występowało w działalności produkcyjnej 715 osób, następnie w usługach, szczególnie w edukacji – 88 osób.

Według danych spisu rolnego w 1996 roku w gminie 955 osób pracowało w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

W wyniku zmian sytuacji gospodarczej i przekształceń własnościowych od 1990 roku na rynku pojawiło się bezrobocie i nastąpił spadek zatrudnienia, zmianom uległa również struktura zatrudnienia, zmniejszyła się liczba osób utrzymujących się z pracy w rolnictwie.

Na terenie gminy Drawsko najwięcej bezrobotnych (675) zarejestrowanych było w 1993 roku. W 1997 roku liczba bezrobotnych zmniejszyła się do 347 osób ogółem, natomiast w strukturze pozostających bez pracy było 57,1% kobiet , 185 osób było bez prawa do zasiłku, a 90 osób pozostawało bez pracy dłużej niż rok. Od 1993 roku znacznie zwiększyła się (o 159) liczba osób skierowanych do pracy. Bezrobotni stanowili 7,2% ludności gminy Drawsko w wieku produkcyjnym. Liczba bezrobotnych z gminy Drawsko, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na dzień 31.01.1999 roku wynosiła 249 osób w tym 126 kobiet, bezrobotni bez prawa do zasiłku 179 w tym 88 kobiet. Osób pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy było 36 w tym 28 kobiet.

W celu przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia na terenie gminy podejmowane są różne zadania np. organizuje się kursy i doskonalenia zawodowe, z których korzysta obecnie 8 osób.

Ponadto zatrudnia się bezrobotnych do prac interwencyjnych i publicznych, szczególnie absolwentów szkół oraz osoby będące w trudnej sytuacji finansowej.

Zagadnienia dotyczące zatrudnienia i rynku pracy przedstawiono w tabelach.

Pracujący w gospodarce narodowej wg EKD.

lata	ogółem	kobiety	rolnictwo	działaln. produkc.	budown.	handel i naprawy	transport łączność	edukacja	ochrona zdrowia
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1985	1255	500	*	698	-	135	60	212	
1988	1222	506	*	632	-	218	51	195	
1993	1145	400	2	797	-	*	-	125	16
1994	1073	404	6	719	-	4	-	98	16
1995	913	411	39	633	8	1	66	86	3
1996	1072	434	14	815	7	1	35	86	41
1997	946	400	-	715	8	15	26	88	30

Źródło: Roczniki Statystyczne województwa pińskiego

60

Rynek pracy.

wyszczególnienie	1993		1995		1996		1997	
	Osób	%	Osób	%	Osób	%	Osób	%
bezrobotni	675	100,0	408	100,0	377	100,0	347	100,0
w tym: kobiety	398	58,9	222	54,4	225	59,7	198	57,1
skierowani;								
- do pracy	66	9,8	265	64,9	238	63,1	225	64,8
- na przyucz.do zawodu	6	0,9	3	0,7	11	2,9	*	*
- do prac interwencyjn.	20	3,0	20	4,9	19	5,0	18	5,2

Źródło: Roczniki Statystyczne – Urząd Statystyczny w Pile.

Bezrobotni w latach 1990 – 1998.

l.p.	lata	liczba bezrobotnych	dynamika %
1.	1990	180	-
2.	1991	543	301,7
3.	1992	465	85,6
4.	1993	675	145,2
5.	1994	439	65,0
6.	1995	408	92,9
7.	1996	377	92,4
8.	1997	347	92,0
9.	31.01.1999	249	71,8

Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Pile.

4.5.2. Produkcja przemysłowa.

Ważniejsze zakłady produkcyjne zlokalizowane na terenie gminy Drawsko to:

1. Odlewnia Żeliwa „Drawski” S A w Drawskim Młynie – zakład zatrudnia około 400 osób, asortyment produkcji to: części zamienne do maszyn rolniczych, do armatury wodnej i kanalizacyjnej, budownictwa oraz do branży motoryzacyjnej.
2. Produkcja-Handel-Uslugi „Noris II” w Drawskim Młynie (siedziba Gryfice) – zakład przetwórstwa runa leśnego o zatrudnieniu 21 osób , sezonowo 120 osób, posiada punkty skupu runa leśnego w Piłce, Pęcckowie i Chełście.
3. „Matex” – wyroby drewniane w Drawsku.
4. AQUA Delice sp. z o.o.- zakład przetwórstwa rybnego w Drawskim Młynie.
5. Zakład Przerobu Drewna „Lignapol” w Chełście.
6. Piekarnia w Drawsku.
7. Piekarnia w Pęcckowie.
8. „Valenzi” – zakład przetwórstwa runa leśnego w Drawskim Młynie,
9. Masarnia w Drawskim Młynie.
10. Ośrodek Produkcji Rybackiej w Kwiejcach na rzece Człapi.

61

4.6. Wyposażenie i zainwestowanie

Lp.	miejsowość	szkoła	przedszk.	kościół	cmentarz	handel	kultura	ochrona zdrowia
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Drawsko	*	*	*	*	*	*	*
2.	Drawski Młyn	*	*	*		*	*	
3.	Pęcckowo	*	*	*	*	*	*	
4.	Piłka	*	*	*	*	*	*	*
5.	Kwiejce Nowe					*	*	
6.	Kwiejce			*		*	*	
7.	Marylin					*	*	
8.	Moczydła					*	*	
9.	Pelcza					*	*	
10.	Chełst	*	*	*	*	*	*	*
11.	Kamiennik		*	*	*	*	*	
12.	Kawczyn	*	*			*		

4.7. Hierarchia sieci osadniczej gminy Drawsko.

Funkcja gminy - turystyczno- leśna,
uzupełniająca - rolnicza

lp.	ranga jednostki osadniczej	nazwa jednostki	liczba ludności 1998 r.	funkcja
1.	2.	3.	4.	5.
1.	lokalny ośrodek gminny	Drawsko	1 579	administracyjno-usługowa

	rejon ośrodka gminnego		1 579	
2.	wieś uzupełniająca	Drawski Młyn	1 021	przemysłowa
3.	wieś elementarna	Pęckowo	989	rolnicza
	I rejon obsługi		2 010	
4.	wieś podstawowa	Chelst	547	rolniczo-usługowa
5.	wieś elementarna	Kawczyn	345	rolnicza
6.	wieś elementarna	Pełcza	106	rolnicza
7.	wieś elementarna	Moczydła	155	rolnicza
8.	wieś elementarna	Kamiennik	268	rolnicza
9.	wieś elementarna	Kwiejce	99	turystyczno-rolnicza
	II rejon obsługi		1 520	
10.	wieś podstawowa	Piłka	607	turystyczno-usług.
11.	wieś elementarna	Kwiejce Nowe	121	turystyczna
12.	wieś elementarna	Marylin	84	turystyczna
	III rejon obsługi		812	
	Ogółem gmina		5 921	

Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy Drawsko zdominowana jest przez istniejące warunki przyrodnicze. Na terenie gminy wyodrębnić można następujące jednostki strukturalno-przestrzenne:

- 1) część północno-wschodnia gminy z ośrodkiem administracyjno-usługowym gminy Drawskim oraz uzupełniającym w zakresie obsługi ludności – Drawskim Młynem. Funkcją podstawową tego obszaru jest obsługa ludności i miejsca pracy, uzupełniającą rolnictwo.
- 2) część północno-zachodnia gminy o przeważającej funkcji rolniczej.
- 3) część centralna i południowa gminy obejmująca obszar Puszczy Noteckiej (część stanowi obszar chronionego krajobrazu „Puszcza Notecka”). Jest to obszar o funkcji gospodarki leśnej i turystycznej. Tereny te predysponowane są pod rozwój różnych form wypoczynku: biernego i czynnego, weekendowego i urlopowego. Istnieje możliwość lokalizacji budownictwa letniskowego, ośrodków wypoczynkowych, pól biwakowych i przystosowanie istniejącej zabudowy zagrodowej do świadczenia usług z zakresu agroturystyki. Możliwość wyznaczenia tras ścieżek rowerowych i miejsc pod różne formy aktywnego uprawiania wypoczynku.

5. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

5.1. Uwarunkowania w produkcji rolnej.

Gmina Drawsko, charakteryzuje się dużym udziałem lasów 63,15%, z czego lasy prywatne zajmują 11,05 % powierzchni gminy, grunty orne 18,29 % powierzchni gminy, łąki i pastwiska stanowią około 12,30 % powierzchni gminy, nieużytki 1,10 %, wody 1,50 %

Zestawienie powierzchni gruntów w ha wg ich użytkowania i klas bonitacyjnych

użytki rolne	klasy bonitacyjne							razem
	III a	III b	IV a	IV b	V	VI	VI z	
grunty orne	25	46	132	131	841	1384	419	2.978
sady				1	1	1	-	3
łąki trwałe	32		588		861		133	1.614
pastwiska trwałe	1		149		297		58	518

źródło: Okresowe sprawozdanie GEOD-03 wykaz gruntów w klasach bonitacyjnych wg stanu 1.01 1990 r.

Grunty orne III klasy stanowią 2,4%, grunty IV klasy stanowią 8,83%, a grunty V klasy stanowią 28,24% ogółu gruntów ornych.

Grunty objęte ochroną przed zmianą użytkowania (III i IV klasy) zajmują około 11% gruntów rolnych. Warunki glebowe można zakwalifikować do średnio korzystnych.

Wykaz indywidualnych gospodarstw rolnych:

do	1,0 ha	321 gospodarstw	32,60 %
	1,01 - 2,0 ha	203 gospodarstwa	20,60 %
	2,01 - 3,0 ha	76 gospodarstw	7,72 %
	3,01 - 5,0 ha	96 gospodarstw	9,75 %
	5,01 - 7,0 ha	66 gospodarstw	6,70 %
	7,01 - 10,0 ha	71 gospodarstw	7,20 %
	10,01 - 15,0 ha	62 gospodarstwa	6,30 %
	15,01 - 20,0 ha	45 gospodarstw	4,57 %
	20,01 - 30,0 ha	29 gospodarstw	2,94 %
	30,01 - 50,0 ha	13 gospodarstw	1,32 %
	50,01 - 100,0 ha	3 gospodarstwa	0,30 %
r a z e m		985 gospodarstw	100,00 %

64

Gospodarstwa do 2 ha stanowią około 53% ogółu gospodarstw rolnych, a do 5 ha powyżej 70% ogółu gospodarstw.

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wg rodzajów użytków:

Grunty ogółem **9,9 ha w tym:**

użytki rolne	7,0 ha
grunty orne	4,1 ha
łąki	2,3 ha
pastwiska	0,7 ha
las i grunty leśne	2,4 ha
pozostałe grunty	0,4 ha

Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w kraju wynosi 7,9 ha.

Użytkowanie gruntów.

Powierzchnia ogólna gminy	16.295 ha	stan 31 maj 1997 r.
użytki rolne	5.039 ha w tym:	grunty rolne 2.950 ha
		pod zasiewami 2.176 ha
		sady 3 ha
		łąki 1.578 ha
		pastwiska 508 ha
		las i grunty leśne 9.886 ha

Gospodarstwa indywidualne wg granic administracyjnych zajmują:

powierzchnię ogólną	6.574 ha
użytki rolne razem	4.825 ha
w tym: grunty orne	2.820 ha
sady	3 ha
łąki	1.525 ha

pastwiska trwałe	477	ha
lasa i grunty leśne	1.562	ha

Pozostałe gospodarstwa rolne:

powierzchnia ogólna	9.721	ha
użytki rolne razem	214	ha
grunty rolne	130	ha
łąki	53	ha
pastwiska trwałe	31	ha
lasa i grunty leśne	8.324	ha

Źródło: Wyniki spisu rolniczego Urząd Statystyczny w Pile 1998 r.

Użytki rolne stanowią około 31% ogólnej powierzchni gminy, a użytki rolne najwyższych klas (III i IV klasy) jedynie około 6,8% powierzchni gminy. Gminę charakteryzują mało korzystne warunki do rozwoju funkcji rolniczej, około 40% użytków rolnych stanowią grunty klasy VI i VI z i około 40% stanowią grunty V klasy.

65

Duża ilość gospodarstw małoobszarowych jest powodem wysokich kosztów produkcji w tych gospodarstwach, co wywołuje brak środków finansowych na wprowadzenie modernizacji i nowych technologii produkcji rolnej. Grunty rolne odłogujące należy zalesić.

W obszarze chronionego krajobrazu należy dążyć do powstania jak największej liczby gospodarstw ekologicznych lub agroturystycznych. Może to być istotnym czynnikiem podnoszącym efektywność gospodarstw oraz pełniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych tych okolic.

Istotny wpływ mają na to pewne ograniczenia i przeszkody między innymi:

- ograniczona zdolność akumulacji kapitału własnego,
- brak środków kredytowych i systemu poręczeń dla wiejskiej przedsiębiorczości pozarolniczej,
- słabe wyposażenie techniczne gospodarstw,
- słaby rozwój ekonomicznego otoczenia rolnictwa, zwłaszcza usług.

5.2. Kierunki rozwoju produkcji rolnej.

Północna część gminy, z glebami na ogół wysokich klas bonitacyjnych, jest szczególnie predysponowana do intensywnej produkcji rolnej z rozwojem hodowli bydła. Tereny te stanowią trzon bazy żywieniowej gminy i powinny być chronione przed użytkowaniem nierolniczym.

Konieczna jest restrukturyzacja gospodarstw ,w kierunku gospodarstw towarowych wysoko specjalistycznych, na obszarach typowo rolnych.

Na pozostałych obszarach należy produkcję rolną połączyć z działalnością komplementarną.

Duże obszary użytków zielonych predysponują gminę do hodowli i produkcji pasz.

Wskazane są zmiany agrarne dla uzyskania wyższych zysków wśród indywidualnych gospodarstw.

6. ROZPOZNANIE UWARUNKOWAŃ KOMUNIKACYJNYCH GMINY

6.1. Komunikacja drogowa.

6.1.1. Komunikacja samochodowa.

Ogólna Charakterystyka sieci drogowej.

Od 1 stycznia 1999 roku, wskutek reformy ustrojowej państwa, nastąpiła zmiana kategorii dróg publicznych.

Obowiązuje podział na:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Ulice leżące w ciągu dróg wymienionych powyżej należą do tej samej kategorii co te drogi.

Drogi krajowe stanowią własność Skarbu Państwa, a drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne, własność właściwego samorządu województwa, powiatu lub gminy.

Istniejąca sieć drogowa gminy ukształtowana jest według następującej gradacji:

- 1) droga wojewódzka nr 181 prowadząca z Drezdenka do Czarnkowa, przekwalifikowana z dotychczasowej drogi krajowej,
- 2) trzy drogi wojewódzkie utrzymane w swojej kategorii dotychczasowych dróg wojewódzkich pięciocyfrowych:
 - a) droga nr 29235 łącząca Chełst z Piłką,
 - b) droga nr 29236 prowadząca z Piłki do Sierakowa,
 - c) droga nr 29 241 łącząca Piłkę z Miałami w gminie Wieleń.

O nawierzchni bitumicznej jest tylko odcinek z Chełstu do Kwiejc, pozostałe odcinki dróg wojewódzkich mają nawierzchnię gruntową.

- 3) dwie drogi powiatowe, przekwalifikowane z dotychczasowych dróg wojewódzkich pięciocyfrowych :
 - a) droga nr 29237 łącząca Drawsko z Pęcławem,
 - b) droga nr 29238 łącząca Drawski Młyn z Pęcławem i z Piłką.Obie drogi są o nawierzchni bitumicznej.
- 4) Układ dróg gminnych o łącznej długości 67 km. Są to najczęściej drogi leśne o nawierzchni gruntowej. Nawierzchnię twardą ma 8 km tych dróg.

Wskaźnik zagęszczenia całej sieci drogowej wynosi 74 km/100 km² powierzchni gminy.

Generalne Badania Ruchu przeprowadzone w 1995 roku dotyczyły w gminie drogi wojewódzkiej nr 181, na której odnotowano natężenie ruchu o niedużej wartości 1400 pojazdów na dobę. W 10-letnim czasookresie 1985 – 95 nastąpił wzrost ruchu o jedną trzecią.

67

Funkcjonowanie układu drogowego w gminie.

Istniejący układ drogowy funkcjonuje w oparciu o realizację powiązań zewnętrznych i wewnętrznych gminy. Powiązania zewnętrzne umożliwia regionalna droga nr 181 o układzie równoleżnikowym z Drezdenka przez Drawsko do Czarnkowa. Z drogi tej możliwe jest też poza gminą powiązanie w układzie południkowym w relacji Człopa – Wieleń – Wronki. Droga ta przebiega przez Drawsko, wiążąc siedzibę gminy z sąsiadującymi gminami oraz pobliskimi miastami Krzyżem Wlkp., Wieleniem i Drezdenkiem. Odległość dzieląca Drawsko od siedziby powiatu w Czarnkowie wynosi 39 km.

Powiązania wewnętrzne umożliwia układ dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych.

6.1.2. Komunikacja autobusowa.

Obsługa ruchu pasażerskiego odbywa się na trasie Czarnków – Drawsko – Krzyż – Drezdenko oraz Drawsko – Piłka.

6.2. Komunikacja kolejowa.

Północno – wschodnim obrzeżem obszaru gminy przebiega tor linii kolejowej o znaczeniu międzynarodowym w relacji Warszawa – Poznań – Krzyż Wlkp., - Szczecin, umożliwiający połączenie z Hamburgiem. Przystanek kolejowy znajduje się w Drawskim Młynie.

6.3. Komunikacja wodna.

Rzeka Noteć, która znajduje się w systemie połączeń wodnych Wisła – Noteć – Odra, stanowi północną granicę gminy. W bezpośrednim sąsiedztwie gminy w Krzyżu Wlkp. utrzymywany jest port rzeczny. Przywrócenie stałej komunikacji wodnej na rzece uzależnione będzie od polityki rządu wobec przyszłości transportu wodnego w Polsce. Należy dążyć wspólnie w ramach „Stowarzyszenia Miast i Gmin Nadnoteckich” do przywrócenia rzece (Noteci) jej walorów rekreacyjnych i turystycznych.

7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

7.1. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Drawsko jest stosunkowo słabo wyposażona w zorganizowane systemy zaopatrzenia w wodę. Około 60% mieszkańców gminy korzysta z centralnych ujęć wody, gdzie woda jest uzdatniana i rozprowadzana siecią wodociągów do odbiorców. W chwili obecnej działa jeden wodociąg grupowy dla wsi: Drawsko, Drawski Młyn i Pęckowo, który jest zasilany z dwóch ujęć wody zlokalizowanych we wsi Drawsko i Drawsko- Abisynia.

Ujęcie wody w Drawsku.

Źródłem poboru wody są trzy studnie wiercone, ujmujące wody piętra trzeciorzędowego o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych w ilości $Q=75,0\text{m}^3/\text{h}$. Ujmowana woda wymaga uzdatniania. Uzdatniana jest w stacji uzdatniania wody w skład której wchodzi: 6 odżelaziaczy, 2 areatory, 3 hydrofory, chlorator, sprężarka oraz pompownia II stopnia. Obok stacji zlokalizowane są dwa zbiorniki wyrównawcze o pojemności $75,0\text{ m}^3$ każdy oraz odстойnik wód popłucznych. Dla każdej studni ustalona jest bezpośrednia strefa ochrony ujęcia wody wynosząca 8,0 m wokół obudowy studni. Nie ma ustalonej strefy pośredniej ochrony ujęcia wody, jak również brak jest dokumentacji na ten temat.

Ujęcie wody Drawsko – Abisynia.

Źródłem poboru wody jest jedna studnia wiercona o głębokości 51,5 m, ujmująca wody podziemne z utworów czwartorzędowych o zatwierdzonych zasobach wody w ilości $48,0\text{ m}^3/\text{h}$. Na terenie ujęcia wody zlokalizowana jest również stacja uzdatniania wody (w skład której wchodzi 3 odżelaziacze , 3 areatory powietrza , 2 hydrofory , sprężarka i chlorator) oraz odстойnik wód popłucznych , z którego wody odprowadzane są do gruntu. Dla ww. studni ustanowiona jest strefa bezpośrednia

ochrony ujęcia wody , która wynosi 10 m. wokół obudowy studni. Nie wyznaczono strefy pośredniej jak również nie ma dokumentacji hydrogeologicznej na ten temat.

Sieć wodociągowa omawianego wodociągu posiada średnice: $\Phi 250$, $\Phi 100$, $\Phi 80$ i obejmuje swym zasięgiem całą wieś Drawsko , Drawski Młyn i Pęckowo.

Stan techniczny sieci we wsiach Drawsko i Drawski Młyn nie jest najlepszy, została ona wybudowana w 1979 roku z różnych materiałów częściowo również z rur azbesto-cementowych, jedynie nowe odcinki wykonane są z rur PCV.

Sieć wodociągowa do wsi Pęckowo wykonana została w ostatnich latach z rur PCV i jej stan techniczny jest bardzo dobry.

W bieżącym roku gmina przystąpiła do budowy następnego wodociągu grupowego dla wsi: Chełst , Kamiennik , Pełcza , Kawczyn , Moczydło.

Został wykonany otwór poszukiwawczo- eksploatacyjny , ujmujący wody piętra czwartorzędowego dla którego ustalono zasoby w ilości $43\text{m}^3/\text{h}$.

Jakość wody jest dość dobra , wymaga tylko odżelaziania, a zasoby są w stanie pokryć maksymalne zapotrzebowanie wody dla ww. miejscowości.

Potwierdza to, że zasoby te mogą stanowić bazę do budowy urządzeń zaopatrzenia ww. wsi w wodę do picia.

Mieszkańcy pozostałych miejscowości w gminie korzystają z indywidualnych źródeł wody bez uzdatniania.

69

7.2. Odprowadzenie ścieków sanitarnych

Na terenie gminy większość miejscowości nie posiada kanalizacji sanitarnej , ścieki bytowo – gospodarcze najczęściej gromadzone są w zbiornikach bezodpły - wowych i wywożone na oczyszczalnię ścieków w Drawskim Młynie lub na pola.

Jedynie w Drawskim Młynie działają dwie mechaniczno- biologiczne oczyszczalnie ścieków:

- 1) osiedlowa wybudowana została w latach 80-tych dla osiedla mieszkaniowego.

Ścieki sanitarne zbierane są z osiedla poprzez kanalizację sanitarną i doprowadzane do przepompowni poprzez którą przekazywane są na oczyszczalnię ścieków.

W skład ww. oczyszczalni wchodzi: budynek techniczny ze sterownią , trzy segmenty biologicznych oczyszczalni ścieków typu Mini Blok M-9 i dwa poletka osadowe. Oczyszczone ścieki kolektorem $\Phi 0,4$ odprowadzane są do rzeki Noteci. Technologia tej oczyszczalni jest przestarzała i nie pozwala na usunięcie substancji biogenych, również zdolność produkcyjna jest ograniczona. Korzystna lokalizacja w dolinie rzeki Noteci i w znacznej odległości od zabudowy mieszkaniowej, pozwala na wykorzystanie jej do budowy nowoczesnej oczyszczalni ścieków dla wsi: Drawski Młyn , Drawsko i Pęckowo.

- 2) Zakładowa dla Odlewni Żeliwa „Drawski” SA w Drawskim Młynie. W skład jej wchodzi: osadniki wstępne, dwie komory do biologicznego oczyszczania ścieków typu MU 100 oraz osadniki wtórne. Na oczyszczalnię dopływają ścieki z zakładu oraz z jednego bloku mieszkalnego. Zdolność produkcyjna tego obiektu jest wykorzystana w około 35% , jednak przestarzała technologia oczyszczania i ograniczony teren nie pozwoli całkowicie wykorzystać tego obiektu.

7.3. Odprowadzenie wód opadowych

Na terenach wiejskich wody opadowe odprowadzane są powierzchniowo, poprzez infiltrację do gruntu. Lokalne odcinki kanalizacji deszczowej posiadają bezpośrednie wyloty do wód powierzchniowych. Wody opadowe z terenu Odlewni Żeliwa „Drawski” SA są wspólnie oczyszczane z wodami pochłódniczymi w osadniku wód deszczowych, a następnie odprowadzane do Noteci.

7.3. Zaopatrzenie w ciepło

Budownictwo mieszkaniowe i obiekty użyteczności publicznej zaopatrywane są w ciepło z lokalnych kotłowni, natomiast odbiorcy indywidualni korzystają z własnych źródeł ciepła. Czynnikiem grzewczym w obu przypadkach jest najczęściej drewno i węgiel.

7.5. Zaopatrzenie w gaz

Gmina Drawsko nie posiada systemu przewodowego doprowadzającego gaz ziemny. Mieszkańcy zaopatrywani są w gaz w butlach propan-butan.

7.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Miejscowości gminy Drawsko zaopatrywane są w energię elektryczną liniami średnich napięć 15 kV z kierunku GPZ Drawski Młyn. Energia dostarczana jest do odbiorców z stacji transformatorowych 15/ 0,4 kV i sieci linii niskich napięć. Stan techniczny sieci jest niezadowalający, sieci linii średnich napięć wymagają modernizacji i remontu.

70

8. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

8.1. Ocena występujących uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego – podsumowanie.

Środowisko przyrodnicze.

Gmina Drawsko położona jest w północno-zachodniej części województwa wielkopolskiego. Leży w obrębie jednej jednostki fizjograficznej – mezoregionu Kotliny Gorzowskiej. Najniżej położona część gminy posiada rzędną 27,6 m n.p.m. i znajduje się w północno-zachodniej części gminy na brzegu Noteci.

Najwyżej położony punkt osiąga poziom 84,5 m n.p.m. i występuje w południowej części gminy w rejonie jeziora Warasz.

Na południe od Kwiejc, Kwiejc Nowych i Pęckowa teren staje się bardzo urozmaicony, jest to teren wałów wydmy.

Na terenie gminy nie udokumentowano złóż o znaczeniu ponadlokalnym.

Na obszarze gminy wody powierzchniowe zajmują łącznie 248 ha, co stanowi zaledwie 1,5% powierzchni gminy. Cała gmina leży w zlewni Noteci.

Rzeki gminy to: Noteć, Miąła i Człapia.

Cały południowy obszar gminy leży w obszarze bezodpływowym chłonnym, obejmuje zwydmione powierzchnie. Na obszarze tym leżą jeziora: Perskie, Długie, Mleczne i Okoninko. Do tych jezior, ze względu na małą przepuszczalność podłoża, spływają wody powierzchniowe wraz z wodami gruntowymi.

W gminie jest 13 jezior, największe to: Piast o powierzchni około 15 ha i Długie o powierzchni około 14 ha.

Gmina jest dobrze przewietrzana, przeważają wiatry zachodnie.

Słabiej przewietrzany jest obszar otoczony lasem w rejonie Piłki i Pęckowa.

Chłodne i wilgotne masy powietrza zalegają w dolinach Miały i Człapi oraz w dolinach jezior, co odczuwa się w miesiącach letnich. Las wpływa korzystnie na klimat, zmniejsza wahania temperatury powietrza, ogranicza siłę wiatru, przyczynia się do zwiększenia ilości opadów.

Najlepsze gleby (III i IV klasy) występują w rejonie Drawska i Pęckowa i zajmują bardzo małą powierzchnię.

Na terenie gminy występują następujące formy ochrony :

- 1) obszar chronionego krajobrazu „Puszczy Noteckiej”- obejmuje południową część gminy,
- 2) zabytkowy cmentarz w Kawczynie ,
- 3) zabytkowy park dworski w Drawsku ,
- 4) 11 pomników przyrody, wśród których, większą grupę stanowią głązy narzutowe –6 sztuk oraz 5 drzew,
- 5) lasy glebochronne, wodochronne i badawcze.

Obszary trwale pokryte roślinnością stanowią ponad 75 % powierzchni gminy, z czego:

- łąki i pastwiska stanowią	12,30% powierzchni,
- lasy	63,15% powierzchni.

71

Łąki w dolinie Miały, a także na terenach śródlęśnych między Kwiejcami Nowymi i Piłką wraz z jeziorami tworzą dużą otwartą przestrzeń, która jest atrakcyjna przyrodniczo i turystycznie.

8.2. Przestrzeń zabudowana

8.2.1. Obszary zainwestowane.

Wsie gminy Drawsko w przeważającej części charakteryzują się zwartą zabudową. W północnej części gminy tereny o zwartej zabudowie przylegają do gruntów dobrych i bardzo dobrych klas. Jest to rejon wsi Drawska i Pęckowa. Wsie położone na słabych i podmokłych gruntach cechuje zabudowa rozproszona. Są to wsie: Moczydła, Pełcza i Kwiejce Nowe.

Przy ocenie sytuacji mieszkaniowej nie poddano ocenie stanu technicznego zasobów mieszkaniowych. Większość zabudowy wiejskiej pochodzi sprzed 1939 r. Wiele z tych domów najczęściej w skutek braku remontów, niedbałości w eksploatacji jest zdekapitalizowanych lub znajduje się w złym stanie technicznym. Dotyczy to głównie wsi najbiedniejszych : Marylina, Kwiejc Nowych.

Brak utwardzonych dróg w południowej części gminy tworzy barierę komunikacyjną dla mieszkańców. W tych wsiach mieszkańcy posiadają własne ujęcia wody. Brak jest urządzeń w zakresie odprowadzania ścieków.

Jeśli są zbiorniki na ścieki to mają nieszczelne dna.

Krajobraz terenów zurbanizowanych nie został zdegradowany.

Poza Drawskiem i Drawskim Młynem na terenach wiejskich nie powstały budynki wielorodzinne (bloki). Nowa zabudowa w przeważającej części nawiązuje charakterem i wysokością do zabudowy wiejskiej.

Nieliczne obiekty, które powstały w ostatnim trzydziestoleciu wymagają przekształcenia bryły, czy zmiany dachu z płaskiego na stromy. Podstawowym zadaniem jest wymiana zużytych technicznie budynków i budowa sieci infrastruktury technicznej (wodociągu i kanalizacji), a następnie utwardzenie dróg.

8.2.2. Obszary zabudowane wymagające przekształceń i rehabilitacji.

Podstawowym zadaniem jest zagospodarowanie opuszczonych budynków i stworzenie tam miejsc pracy dla mieszkańców gminy. Opuszczone, niszczące budynki to obiekty: w Kamienniku po „Centrze” , w Drawsku po owczarni, w Pęckowie po bazie SKR.

Istnieje możliwość zmiany funkcji tych obiektów , lub po ich rozbiórce zmiany funkcji terenu.

Mogą one pełnić funkcje: produkcyjne, składowe, usługowe , turystyczne itp..

72

8.2.3. Możliwości rozwoju przestrzennego.

Podstawą rozwoju gminy oprócz lokalnego rozwoju rolnictwa i leśnictwa powinien być rozwój turystyki. Wszystkie działania powinny sprzyjać rozwojowi bazy turystycznej poczynając od miejsc pobytu sezonowego: w zagrodach i schroniskach oraz na zorganizowanych polach biwakowych do wyznaczenia miejsc pod lokalizację zabudowy rekreacyjnej, ścieżek rowerowych, ścieżek zdrowia – aktywnego uprawiania sportu itp. Należy dążyć do wykorzystania rzeki Noteci i Miały do celów turystycznych , istnieje możliwość wyznaczenia trasy spływów kajakowych.

Towarzyszyć musi tej funkcji rozwój bazy noclegowej, gastronomicznej i handlowej.

Funkcja turystyczna stymulować będzie rozwój innych funkcji usługowych jak i rozwój rolnictwa specjalistycznego: warzywnictwa i sadownictwa oraz hodowli inwentarza drobnego.

Wymaga to jednak dbałości o estetykę pojedynczych zagród i całych wsi. Każda wieś poza położonymi w najbliższym sąsiedztwie lasów ma możliwość dalszego rozwoju w obrębie istniejącej zabudowy.

Ograniczone możliwości rozwoju mają: Kwiejce Nowe, Marylin – głównie te wsie przeznaczone będą pod lokalizację funkcji rekreacyjnych i turystycznych. Nie bez wpływu na rozwój poszczególnych wsi jest brak ich pełnego uzbrojenia. Poza Drawskiem, Drawskim Młynem i Pęckowem , pozostałe wsie nie posiadają nawet sieci wodociągowej.

Wzrastające zainteresowanie społeczne walorami przyrodniczymi gminy, cisza, nieskażony krajobraz, naturalne możliwości rozwoju i rozbudowy różnych form aktywności sprzyjać będą rozwojowi funkcji turystycznej.

Nie sprzyja rozwojowi tej funkcji brak w lokalnych społecznościach fachowej wiedzy

z zakresu przygotowania bazy turystycznej, jak również silna konkurencja ościennych gmin, a także silne zapóźnienie w rozwoju turystycznej funkcji regionu. Słabość infrastruktury turystycznej (rozmieszczenie, jakość usług, sezonowość) i niedostosowanie komunikacji do potrzeb turystyki oraz ubóstwo regionu.

II CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY

1. CEL PODSTAWOWY

Celem podstawowym lokalnego rozwoju gminy jest poprawa warunków życia mieszkańców oraz zaspokojenie ich bieżących potrzeb, to jest stworzenie warunków umożliwiających wzrost poziomu jakości życia, a także zaspokojenie potrzeb następnych pokoleń przy zachowaniu wysokich walorów środowiska przyrodniczego. Możliwe jest to poprzez ożywienie gospodarcze, które prowadzi do powstania lokalnego rynku pracy.

W myśl ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym i ustaw jej towarzyszących najważniejszą zasadą w organizowaniu przestrzeni jest „zrównoważony rozwój”. Rozumie się przez to postęp gospodarczy i społeczny uwzględniający warunki przyrodnicze. Efektem tego procesu winna być równowaga pomiędzy ochroną i racjonalnym kształtowaniem środowiska, a działalnością człowieka w celu osiągnięcia zamierzonych efektów społecznych lub gospodarczych. Celem zrównoważonego rozwoju jest osiągnięcie wysokiej jakości życia mieszkańców w przekształconym środowisku.

**Celem podstawowym rozwoju gminy Drawsko jest:
wielofunkcyjny rozwój gospodarczy gminy uwarunkowany zachowaniem wysokich walorów środowiska przyrodniczego czyli spełniający zasadę zrównoważonego rozwoju.**

Zasada zrównoważonego rozwoju oznacza:

- racjonalne kształtowanie środowiska i korzystanie z jego zasobów w zakresie uzasadnionym interesem społecznym,
- przeciwdziałaniu lub zapobieganiu szkodliwym wpływom na środowisko i nie przekraczanie granic wyznaczonych jego odpornością,
- przywracanie do stanu właściwego elementów przyrodniczych i zapewnienie warunków do odnawiania się zasobów,
- zachowanie różnorodności biologicznej,
- zapewnienie obywatelom bezpieczeństwa ekologicznego i przyszłym pokoleniom korzystnych warunków życia,
- tworzenia podmiotom gospodarczym warunków do uczciwej konkurencji w dostępie do ograniczonych zasobów i możliwości odprowadzania zanieczyszczeń,
- zapewnienie ochrony środowiska stanowiącego dobro ogólnonarodowe oraz tworzenie warunków sprzyjających urzeczywistnianiu prawa obywateli do równoprawnego korzystania z wartości środowiska.

74

Aby spełnić założony cel wymagane jest:

- korzystanie z zasobów środowiska przyrodniczego dla celów turystyki gwarantujące ochronę środowiska przyrodniczego,
- korzystanie z zasobów leśnych, gwarantujące zachowanie równowagi przyrodniczej,
- gospodarowanie, rolniczą przestrzenią produkcyjną gwarantujące ochronę wód, powierzchni ziemi i zieleni,
- zachowanie walorów krajobrazowych środowiska oraz zasobów dziedzictwa kulturowego.

2. Cele strategiczne rozwoju gminy to:

- 1) zachowanie równowagi ekologicznej i ochrona obszarów najbardziej cennych przyrodniczo jako biocentrum o znaczeniu krajowym w Wielkoprzestrzennym Systemie Obszarów Chronionych,
- 2) wielofunkcyjny rozwój gminy w sferach:
 - gospodarki rolnej i leśnej,
 - turystyki,
 - osadnictwa i działalności produkcyjnej,
- 3) wielofunkcyjny rozwój Drawska jako ośrodka obsługi gminy.

3. Ocena uwarunkowań dla osiągnięcia założonych celów.

3.1. Zachowanie równowagi ekologicznej i ochrona obszarów najbardziej

cennych przyrodniczo o znaczeniu krajowym jako Wielkoprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych.

Zachowanie równowagi ekologicznej jest nadrzędnym celem bez którego byłby niemożliwy zrównoważony rozwój. Wymaga to od każdego obywatela dbałości o środowisko, racjonalnego gospodarowania zasobami przyrodniczymi, przeciwdziałaniu lub zapobieganiu szkodliwym wpływom na środowisko powodującym jego zniszczenie, zanieczyszczenie itp. i przywracanie do właściwego stanu elementów przyrodniczych.

Niewielki stopień zagrożenia środowiska przyrodniczego wynika z braku inwestycji szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi i małego zainwestowania obszarów. Na obszarze gminy poza Drawskim Młynem wsie nie są wyposażone w zbiorowe systemy odbioru ścieków sanitarnych, dlatego ważnym zadaniem jest ochrona wód przed zanieczyszczeniem. Wymaga to budowy sieci kanalizacji sanitarnej i większych oczyszczalni ścieków jak również zabezpieczenia środków finansowych na ich realizację.

75

3.2. Wielofunkcyjny rozwój gminy.

3.2.1. Gospodarka rolna.

Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej :

- 1) obejmują tereny o wysokiej przydatności rolniczej w rejonie Drawska i Pęckowa ,
- 2) tereny o niskiej przydatności rolniczej, rozdrobnione, położone wśród lasów.

Przeważająca część tych obszarów objęta jest rygorami ochrony środowiska.

3.2.2. Gospodarka leśna.

Obszary lasów w przeważającej części, stanowią obszary chronione, o ograniczonym znaczeniu gospodarczym. Podstawową funkcją w gminie jest wykorzystanie gospodarcze zasobów leśnych.

3.2.3. Turystyka.

Ze względu na walory środowiska przyrodniczego (atrakcyjność krajobrazu, duże powierzchnie leśne - 62,5%, urozmaiconą rzeźbę, znaczną ilość jezior i rzek (Noteć, Miałka), gmina Drawsko posiada predyspozycje do rozwoju turystyki i stwarza duże zainteresowanie turystyczne. Rozwój funkcji turystycznych będzie następował w oparciu o istniejącą bazę turystyczną.

Wysokie reżimy ochronne środowiska przyrodniczego pozwalają na umiarkowany rozwój funkcji turystycznych poprzez:

- turystykę pobytową,
- turystykę kwalifikowaną (kajakarstwo, żeglarstwo, tramping rowerowy,

- jeździectwo),
- agroturystykę i ekoturystykę.

Głównymi obszarami o predyspozycjach turystycznych są:

- Kwiejce - dla funkcji pobytowych, turystyki kwalifikowanej i możliwości przekształceń istniejącej zabudowy na funkcje letniskowe,
- Marylin - dla funkcji pobytowych i turystyki kwalifikowanej ,
- Kwiejce Nowe - dla turystyki kwalifikowanej i agroturystyki,
- Kamiennik - dla agroturystyki i turystyki kwalifikowanej
- Piłka - dla funkcji pobytowych, agroturystyki i turystyki kwalifikowanej,
- Drawsko - obsługa ruchu turystycznego i turystyka kwalifikowana.

Znaczne rozproszenie funkcji turystycznych jest korzystne dla środowiska przyrodniczego z uwagi na niższy stopień zagrożenia. Rozwój turystyki wymaga wyposażenia w infrastrukturę techniczną terenów przewidzianych pod lokalizację ośrodków usługowych, terenów letniskowych i całej sieci osadniczej oraz poprawę dostępności komunikacyjnej poprzez budowę i utwardzanie dróg. Wymaga to znacznych nakładów finansowych , co może stanowić barierę utrudniającą rozwój tej funkcji.

76

Biorąc pod uwagę wysokie walory turystyczne gminy i obszarów sąsiednich, należy rozważyć przywrócenie na Noteci szlaku żeglownego, co wzbogaciło by funkcję turystyczną. Stanowiło by to ważny element w ponadlokalnej polityce turystycznej kraju. Dawniej rzeka pełniła funkcje gospodarcze jako wodny szlak komunikacyjny w powiązaniach międzynarodowych. Wykorzystanie szlaku żeglownego do celów turystyki i dalej w gminie Krzyż Wlkp. w powiązaniu ze szlakiem wodnym na Drawie (kajakowym) i trasami turystycznymi rowerowymi może mieć znaczenie w rozwoju regionalnej turystyki kwalifikowanej. Rozwój turystyki i ośrodka obsługi w konsekwencji przyczyni się do powstania nowych miejsc pracy.

3.2.4. Działalność produkcyjna.

Działalność produkcyjna dotyczyć będzie głównie zakładów rozwijanych w oparciu o surowce lokalne, czyli związane z produkcją rolną i leśną oraz przetwórstwem rolno-spożywczym. Dopuszcza się lokalizację przemysłu wodochłonnego opartego o zasoby wodne rzeki Noteć. Rozwój istniejącego przemysłu i lokalizacja nowych zakładów musi być podporządkowana zachowaniu wysokich walorów środowiska przyrodniczego. Wymaga to pełnego uzbrojenia technicznego terenów , co wiąże się ze znacznymi nakładami finansowymi na ten cel.

Największe możliwości rozwoju działalności produkcyjnej posiada Drawski Młyn. Z rozwojem przemysłu nastąpi wzrost zatrudnienia, co jest istotne dla rejonu ciężenia, gdzie występuje nadmiar siły roboczej.

3.2.5. Sieć osadnicza.

Większość wsi położonych nad Notecią i wśród łąk i pastwisk, na terenach porożcinanych rowami melioracyjnymi, charakteryzuje pasmowy rozwój osadnictwa (Pełcza, Kawczyn, Moczydła i Kwiejce Nowe).

Pozostałe wsie posiadają zwartą zabudowę.

Rozwój sieci osadniczej będzie głównie następował w Drawsku, Drawskim Młynie i Pęckowie. Rozwój każdej jednostki wiąże się z budową lub rozbudową sieci uzbrojenia technicznego. Pełne uzbrojenie techniczne wsi wpłynie na poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

Predysponowane do rozwoju sieci osadniczej poza ww. są wsie:

Chelst, Piłka, Kawczyn i Kamiennik.

III KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY DRAWSKO

1. Podział obszaru gminy.

1.1. Obszary wyłączone z zabudowy.

Obszarami wyłączonymi z zabudowy są obszary objęte ochroną środowiska przyrodniczego. Są to tereny:

- lasów z wyłączeniem terenów zabudowanych i pasów infrastruktury technicznej,
- łąk i pastwisk w dolinie Noteci i Miały,
- o wysokich spadkach (powyżej 12%),
- zieleni obejmujące: parki, cmentarze, zieleni pocmentarną, ogrody działkowe i skupiska zieleni wysokiej.

W obszarze wyłączonym z zabudowy zawarta jest strefa przyrodnicza istotna dla utrzymania równowagi przyrodniczej. Stanowi ją dolina rzeki Noteci z przyległymi łąkami. Ochrona tego terenu przed zabudową oprócz walorów krajobrazowych ma istotne znaczenie dla warunków klimatycznych, ekosystemu wód, przeciwdziałania lub zapobiegania szkodliwym wpływom na środowisko powodującym jego zniszczenie lub zmianę charakteru elementów przyrodniczych. W znacznej części tego obszaru należy zachować walory naturalne. Większa powierzchnia tego obszaru objęta jest strefą zalewową rzeki Noteci.

Obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Na terenie gminy z rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyodrębniono obszary:

- 1) gruntów rolnych najwyższych klas (III i IV), o szczególnych priorytetach dla produkcji rolnej - **wyłączony z zabudowy**,
- 2) pozostałych gruntów rolnych **na których dopuszcza się zabudowę** związaną głównie z produkcją rolną, hodowlaną lub przetwórstwem.

Obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyłączony z zabudowy obejmuje rejon wsi Drawsko i Pęckowo.

1.2. Obszary przeznaczone pod zabudowę

Po wyłączeniu z przestrzeni gminy:

- obszaru objętego ochroną środowiska przyrodniczego,
- obszaru rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyłączonej z zabudowy - pozostały teren stanowi obszar przeznaczony pod zabudowę.

Obszary przeznaczone pod zabudowę obejmują:

- wszystkie tereny zainwestowane,
- tereny przeznaczone pod zabudowę (o korzystnych warunkach gruntowo-wodnych).
- obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tereny użytków rolnych niskich klas, dla których warunki zabudowy określi miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, a zabudowa terenu związana będzie głównie z produkcją rolną, hodowlą lub przetwórstwem rolno-spożywczym.

Tereny przeznaczone pod zabudowę obejmują tereny przyległe do istniejącej zabudowy we wsiach: Drawsko, Drawski Młyn, Pęckowo, Piłce, Kamienniku, Chełście, Kwiejcach i Marylinie.

1.3. Obszary przekształceń przestrzennych

Przekształceń przestrzennych będą wymagały tereny przeznaczone pod przyszłe zainwestowanie. Na całym obszarze gminy będą występować przekształcenia wynikające ze zmiany funkcji, uzupełnienia zabudowy i modernizacji istniejących zasobów.

1.3.1. Tereny mieszkaniowe.

Zagospodarowanie terenów mieszkaniowych wymaga przekształceń własnościowych oraz związanych z uzbrojeniem terenu.

Obowiązującymi planami miejscowymi wyznaczono tereny pod zabudowę mieszkaniową we wsiach: Kamiennik, Pęckowo, Chełst, Marylin i Kwiejce Nowe.

1.3.2. Teren aktywizacji gospodarczej.

Obszar na którym przewiduje się rozwój funkcji usługowo-produkcyjnych jest teren wsi: Drawsko, Drawski Młyn, Chełst, Pęckowo i Kamiennik.

1.3.3. Tereny wypoczynkowe.

Obszar na którym przewiduje się lokalizację zabudowy rekreacyjnej lub usług agroturystycznych to rejon wsi Kwiejce, Kwiejce Nowe, Kamiennik, Marylin, Piłka. Obsługę ruchu turystycznego pełnić będą wsie Drawsko, Kwiejce i Piłka.

2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy

Kierunki zagospodarowania przestrzennego zostały określone dla następujących obszarów działania:

- a) **północnego**, (rejon Drawska, Drawskiego Młyna, Chełstu, Pęckowa) w którym nastąpi intensyfikacja działań związanych z zabezpieczeniem miejsc pracy, rozwoju usług, zabezpieczenia miejsc zamieszkania oraz intensywnego rozwoju rolnictwa,
- b) **południowego**, rejon Kwiejc, Kwiejc Nowych, Piłki, Marylina) w którym nastąpi umiarkowany rozwój podporządkowany ochronie środowiska przyrodniczego, związany z rozwojem funkcji turystycznych,
- c) **leśny**, w którym działania będą prowadzone w oparciu o plany urządzeniowe lasu lub uproszczone plany urządzeniowe.

W ramach każdego obszaru wyznaczono tereny osadnicze (zabudowane lub przeznaczone pod zabudowę) i obszary przyrodnicze które są wyłączone z zabudowy (lasy, łąki, grunty wysokich klas).

79

2.1. Miejsca zamieszkania.

Przy przekształceniach przestrzennych należy uwzględnić:

- a) rehabilitację istniejących zasobów mieszkaniowych poprzez
 - poprawę standardu wyposażenia technicznego,
 - poprawę wskaźników zagęszczenia substancji mieszkaniowej,
 - poprawę zagospodarowania terenów mieszkaniowych,
- b) uzbrojenie techniczne i podaż nowych terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej.

Nowa zabudowa mieszkaniowa winna charakterem i gabarytami nawiązywać do zabudowy wiejskiej. W znacznym stopniu, poprawa standardu zasobów mieszkaniowych będzie wynikała z potrzeby budowy nowego domu w starym siedlisku, w miejsce zużytego budynku.

2.2. Miejsca pracy.

W gminie największą grupę gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa o powierzchni do 2 ha - łącznie 53 % wszystkich gospodarstw, gospodarstwa powyżej 5 ha stanowią około 30% wszystkich gospodarstw. Na obszarach typowo rolnych konieczna jest restrukturyzacja gospodarstw w kierunku gospodarstw towarowych, wysokospecjalistycznych. Chcąc zapewnić miejsca pracy na wsi należy dążyć (na gruntach rolnych wyższych klas) do powiększenia powierzchni gospodarstw, mechanizacji i zmiany w technologii produkcji oraz specjalizacji w produkcji rolnej. Natomiast w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej o niskiej przydatności rolniczej, położonej wśród lasów w strefie chronionego krajobrazu

należy gospodarowanie ograniczyć do upraw specjalistycznych np. zielarstwa lub upraw ekologicznych i łączyć z działalnością usługową (agroturystyką).

Ponadto rozwój miejsc pracy wynikać będzie z modernizacji i przekształceń własnościowych istniejących zasobów po upadłych firmach, transformując tereny przemysłowe i po bazach obsługi rolnictwa na nowe funkcje zależne od ich położenia. Przekształcenia dotyczą terenów: w Drawsku po owczarni, w Pęckowie po bazie SKR, w Kamienniku po „Centrze” itp... Na bazie istniejących obiektów można odtworzyć funkcje produkcyjne, obsługi rolnictwa lub przeznaczyć je pod przetwórstwo rolno-spożywcze na bazie istniejących surowców. Możliwość stworzenia nowych miejsc pracy zależeć będzie od wyposażenia tych terenów w infrastrukturę techniczną.

2.3. Miejsca wypoczynku.

Lokalizacja miejsc wypoczynku wynika z uwarunkowań przyrodniczych.

Nowe tereny pod lokalizację miejsc wypoczynku położone są na gruntach niskich klas, w sąsiedztwie zabudowy wiejskiej, nieopodal lasu, dają możliwość stworzenia bazy aktywnego wypoczynku.

Rejonem predysponowanym do lokalizacji funkcji turystycznych jest południowa część gminy, wsie: Kwiejce, Kwiejce Nowe, Kamiennik, Marylin i Piłka.

80

3. Kierunki rozwoju komunikacji

3.1. Komunikacja drogowa.

Gmina jest w sposób wystarczający wyposażona w układ drogowy w relacjach krajowych i lokalnych oraz linię kolejową zapewniającą połączenia gminy z ważnymi ośrodkami gospodarczo – administracyjnymi kraju, jakimi są Poznań i Szczecin. Poprzez 3 – kilometrową odległość z Drawską do Krzyża, możliwa jest też łączność kolejowa na kierunku zachodnio– wschodnim, tj. z Gorzowem Wlkp., Piłą, Bydgoszczą oraz Warszawą.

Sieć dróg lokalnych, którą tworzą drogi wojewódzkie 5 – cyfrowe, drogi powiatowe i drogi gminne, zapewnia właściwą obsługę wszystkich miejscowości gminnych oraz możliwość racjonalnego rozwoju struktur przestrzennych. **Utrudnieniem ruchu jest nawierzchnia gruntowa**, występująca na większości dróg wojewódzkich w południowych obszarach gminy. Drogi kołowe w gminie będą więc wymagały stopniowego ulepszania nawierzchni, a także zagospodarowania poboczy i ewentualnej realizacji parkingów przydrożnych. Poprawa nawierzchni dróg stanowić powinna także ważny czynnik w sprawnych działaniach przeciwpożarowych w leśnych kompleksach Puszczy Noteckiej.

Połączenia w skali krajowej umożliwia gminie droga wojewódzka nr 181 z Drezdenka do Czarnekowa. Jeśli kierunki: północny, wschodni i zachodni są łatwo dostępne, to kierunek południowy wymaga ominięcia obszaru Puszczy Noteckiej. Stąd dostęp do siedziby województwa w Poznaniu możliwy jest przez:

- a) Drezdenko, Międzychód i Pniewy,
- b) Wieleń i Oborniki,

- c) Wieleń, Lubasz,
- d) Wieleń, Wronki i Szamotuły.

Sytuacja ulegnie poprawie z chwilą ułożenia nawierzchni bitumicznej na drodze powiatowej z Wielenia do Wroniek.

Przy drodze wojewódzkiej nr 181 położona jest siedziba gminy – Drawsko.

Celem poprawy bezpieczeństwa ruchu i sprawności przejazdu, proponuje się na tej drodze **południowe obejście Drawska**.

Z uwagi na ograniczone środki finansowe na budowę i utrzymanie dróg wojewódzkich, zarówno termin budowy obejścia Drawska jak i przebudowa dróg wojewódzkich odsunięta jest daleko w czasie.

Niezależnie od dbałości o rozwój komunikacji samochodowej, gmina zobowiązana jest wdrażać bezsilnikowy rodzaj komunikacji.

To rower powinien stanowić alternatywny środek lokomocji dla celów bytowych i turystycznych. Wyznaczenie ścieżek rowerowych zaleca się przeprowadzić w skrajnym pasie jezdni dróg lokalnych o niedużym natężeniu ruchu, czyli wszystkich w obszarze gminy z wyłączeniem drogi wojewódzkiej nr 181.

Utworzona w ten sposób **sieć rowerowa gminy Drawsko** powinna łączyć się z sąsiadującymi obszarami gmin następująco:

- **z gminą Krzyż**, jako powiązanie wzdłuż drogi powiatowej nr 29206 z Drawska do Krzyża. 81

Powiązanie to ma szczególną rangę, gdyż włącza się w Krzyżu do oznakowanej Międzynarodowej Trasy Rowerowej Euro – Route R-1, która rozpoczyna się nad kanałem La Manche we Francji i prowadzi przez Niderlandy, Niemcy oraz Polskę do Kaliningradu w Rosji.

W mikroregionie trasa łączy ze sobą Drezdenko, Krzyż i Wieleń. Także w Krzyżu ma swój początek międzyregionalna ścieżka rowerowa prowadząca przez Wałcz i Złotów do Koronowa koło Bydgoszczy. W całości stanowi uzupełnienie Międzynarodowego Rowerowego Traktu Hanzeatyckiego.

- **z gminą Wieleń**, jako powiązanie na kierunku Marylin i Międzyzdrojów w kierunku jezior rozlanych wzdłuż spływu rzeki Międzyzdrojów. W Międzyzdrojach możliwy jest przeplot z regionalną ścieżką rowerową łączącą Drawieński Park Narodowy z Sierakowskim Parkiem Krajobrazowym według relacji: Człopa, Wieleń i Wronki a także jako powiązanie w Drawskim Młynie z możliwością adaptacji na ścieżkę rowerową toru kolejowego, prowadzącego do Wielunia, jeśli władze PKP podejmą decyzję o likwidacji tego odcinka,
- **z gminą Wronki** jako powiązanie na kierunku Marylin i Chojno lub Marylin i Popowo nad Wartą,
- **z gminą Sieraków**, jako powiązanie na kierunku Piłka, Kwiejce Nowe i Sieraków,
- **z gminą Drezdenko**, jako powiązanie na kierunku Kwiejce, Karwin i Grotów w rejon jezior rozlanych na południe od Drezdenka.

Oznakowanie sieci dróg rowerowych przy wspólnych uzgodnieniach z władzami sąsiadujących gmin, przyczyni się z pewnością do uatrakcyjnienia turystycznego i rozwoju obszarów rekreacyjnych gminy Drawsko.

Z uwagi na styczne położenie północnych obszarów gminy względem Noteci, gmina jako członek "Stowarzyszenia Gmin Nadnoteckich" winna dążyć do przywrócenia rekreacyjnych i turystycznych walorów rzeki.

3.2. Zagadnienia komunikacyjne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Sporządzanie na podstawie „studium gminy” miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego odnoszącego się do obszarów położonych w granicach gminy, powinno uwzględniać następujące zasady zabudowy:

1. Obiekty budowlane przeznaczone na pobyt ludzi powinny być wznoszone poza zasięgiem uciążliwości dróg (hałas , wibracja, zanieczyszczenie środowiska) określonej w przepisach o ochronie i kształtowaniu środowiska lub w ich zasięgu po zastosowaniu środków technicznych zmniejszających ich uciążliwość do poziomu określonego w tych przepisach i Polskich Normach (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 15 z 1999 roku poz. 140). 82

Minimalna odległość obiektów budowlanych **od zewnętrznej krawędzi jezdni** reguluje ustawa o drogach publicznych (Dz.U. nr 14 poz. 60 z 1985 roku z późniejszymi zmianami).

Odległość ta określona jest na:

	na terenie zabudowy wsi i miast	poza terenem zabudowy
drogi wojewódzkie i powiatowe	8 m	20 m
drogi gminne	6 m	15 m

Określone odległości, podane wyżej, wyznaczają strefę wyłączoną z wszelkiej działalności budowlanej, wyznaczoną położeniem nieprzekraczalnych linii zabudowy. Odległość ta nie dotyczy ogrodzeń oraz obiektów wodnych melioracji i budownictwa komunalnego.

2. Włączenia nowych układów komunikacyjnych należy rozwiązywać za pomocą projektowanych dróg lokalnych poza pasem drogowym drogi wojewódzkiej i istniejących skrzyżowań.
3. Bezpośrednie włączenia do drogi wojewódzkiej terenów aktywizacji gospodarczej oraz obsługi komunikacyjnej należy wyposażyć w pasy włączenia i wyłączenia oraz pasy dla pojazdów skręcających w lewo.
4. Drogi wojewódzkie na terenie gminy nie są dostosowane do przenoszenia ruchu ciężkiego. W przypadku wystąpienia ruchu ciężkiego w związku ze zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy zobowiązać inwestorów terenów objętych zmianą planu do przebudowy dróg wojewódzkich w

- ramach realizacji inwestycji, zgodnie z art.15 i 16 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. nr 14, poz.60 z późniejszymi zmianami).
5. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić przebudowę dróg wojewódzkich celem dostosowania ich istniejących parametrów do parametrów zgodnych z wymogami rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 02.03.1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. nr 43 poz. 430 z 1999 r.)
 6. W celu zapewnienia wymaganego poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, należy stosować warunki połączenia dróg oraz odstępy pomiędzy skrzyżowaniami i warunki stosowania zjazdów zgodnie z § 9 Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej, opublikowanym w Dz. U. Nr 43 z 1999 roku.

83

4. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.

4.1. Zaopatrzenie w wodę.

W ostatnich latach gmina Drawsko zdecydowanie położyła nacisk na rozwój infrastruktury technicznej. Między innymi poczyniono starania w zakresie wodociągowania terenów wiejskich. Ze względu na intensywny rozwój budownictwa letniskowego oraz postępujący proces skażenia środowiska, należy dążyć do całkowitego zwodociągowania gminy. Zapewni to prawidłowy sposób zaopatrzenia w mieszkańców wodę do picia odpowiedniej jakości.

W tym celu w roku bieżącym został wykonany otwór badawczo-eksploatacyjny dla **wodociągu grupowego wsi** : Chelst, Kawczyn, Kamiennik, Pelcza, Moczydło. Ustalono zasoby eksploatacyjne w ilości 43,0 m³/ h z utworów czwartorzędowych, co stanowiło podstawę do opracowania dokumentacji technicznej budowy tego wodociągu, jak również przystąpienia do jego realizacji. Ustalona została strefa bezpośrednia, która wynosi 8,0 – 10,0 m wokół obudowy, natomiast pośrednia winna być wyznaczona poprzez opracowanie dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej, bądź stwierdzającej, iż taka ochrona nie jest konieczna.

W następnej kolejności konieczne jest zwodociągowanie wsi : Kwiejce, Kwiejce Nowe, Piłka i Marylin. W tym celu należy przeanalizować możliwość podłączenia tych miejscowości do istniejących w pobliżu wodociągów.

1. Dla **wsi Piłka i Marylin** podłączenie do wodociągu grupowego Drawsko-Drawski Młyn-Pęckowo .

2. Dla **wsí Kwiejce i Kwiejce Nowe** z realizowanego wodociągu Chelst-Kamiennik- Pełcza- Kawczyn- Moczydła.

Analiza winna wynikać z opracowanej dokumentacji , uwzględniającej możliwość pokrycia zapotrzebowania na wodę, możliwość zabezpieczenia wymaganego ciśnienia ze względów p/pożarowych w tak rozległej sieci oraz przy zróżnicowanej konfiguracji terenu.

W przypadku gdy wynik powyższej analizy będzie negatywny, wówczas innym rozwiązaniem problemu zaopatrzenia w wodę tych miejscowości będzie udokumentowanie nowych zasobów wody w rejonie tych miejscowości i wówczas będzie można podjąć decyzję o sposobie zaopatrzenia w wodę i przystąpić do prac projektowych i realizacyjnych.

Dla istniejących ujęć wody we wsi Drawsko niezbędne będzie opracowanie dokumentacji hydrogeologicznej dotyczącej konieczności ustanowienia pośredniej strefy ochronnej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych źródeł i ujęć wody (Dz. U. Nr 116, poz. 504 z 1991r.).

4.2. Odprowadzenie ścieków sanitarnych.

W miarę wodociągowania terenów wiejskich winien być prowadzony proces budowy systemów kanalizacji sanitarnej, co zapewni prawidłowe odprowadzenie i oczyszczenie powstających ścieków. 84

Uwzględniając stan istniejący zainwestowania gminy w urządzenia sanitarne, opracowano przez pracownię projektową „ BLOKONSUL ” koncepcję gospodarki ściekowej dla gminy Drawsko oraz projekt techniczny budowy kanalizacji sanitarnej dla wsi Drawsko i Drawski Młyn. Wyznaczono dwa warianty możliwości kanalizowania gminy :

Wariant I

Przyjęto jako wariant podstawowy zgodnie z w/w koncepcją gospodarki ściekowej. Dla omawianego obszaru wyznaczono dwa podstawowe systemy grupowego oczyszczania ścieków oraz indywidualne oczyszczanie ścieków.

Grupowe systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków wyznaczono dla wsi :

1) Drawsko, Drawski Młyn, Pęcowo - zgodnie z opracowanym projektem technicznym budowy kanalizacji sanitarnej przewidziano budowę grupowej oczyszczalni ścieków dla w/w wsi na bazie istniejącej oczyszczalni ścieków dla osiedla mieszkaniowego w Drawskim Młynie.

Pozwoli to na jednoczesną rozbudowę kanalizacji sanitarnej i budowę nowej oczyszczalni ścieków przy zachowaniu ciągłego procesu oczyszczania ścieków.

Projektowana nowa oczyszczalnia ścieków działać będzie w oparciu o metodę niskoobciążonego osadu czynnego z jednoczesnym usuwaniem związków biogennych.

W najbliższym czasie Gmina przystąpi do rozbudowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej dla Drawskiego Młyna oraz budowy kanalizacji sanitarnej dla wsi Drawsko. W następnym etapie konieczna będzie budowa kanalizacji sanitarnej dla wsi Pęcowo. Sieć kanalizacji sanitarnej dla Drawska i Drawskiego Młyna zaprojektowana została w systemie pompowo – grawitacyjnym. Maksymalne

zagłębienie kanałów wahają się w granicach 2,8 m , z czego wynika tak duża ilość przepompowni. Jest to system tańszy w procesie budowy jednak zdecydowanie droższy w eksploatacji. W wyborze wariantu zdecydowały względy techniczne (słaba nośność gruntu).

2) Chelst, Kawczyn, Kamiennik.

Dla tych miejscowości projektuje się budowę mechaniczno – biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Chelście, o wydajności ok. 80,0 m³/d.

Ze względu na konfigurację terenu, konieczna będzie budowa przepompowni dla wsi Chelst oraz dla pozostałych miejscowości tj. dla Kawczyna i Kamiennika.

Indywidualne systemy oczyszczania. Dla pozostałych miejscowości tj. wsi: Marylin, Piłka, Kwiejce przewiduje się budowę małych mechaniczno – biologicznych oczyszczalni ścieków zdolnych usuwać związki biogenne.

Ze względu na rozległe położenie zabudowań w tych wsiach oraz zróżnicowaną konfigurację terenu, systemy kanalizacji sanitarnej wymagać będą budowy przepompowni. Dla pojedynczych gospodarstw rozproszonych proponuje się indywidualne systemy odprowadzania ścieków sanitarnych , polegające na budowie zbiorników bezodpływowych lub indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków. Decyzja winna być podejmowana w każdym przypadku indywidualnie, po przeanalizowaniu lokalnych warunków fizjograficznych.

Na oczyszczalniach winny być zorganizowane punkty zlewne dla ścieków dowożonych.

85

Wariant II

Obecnie widoczna jest tendencja do zaniżania faktycznych wskaźników zużycia wody co wiąże się z jednoczesnym zmniejszeniem ilości odprowadzanych ścieków. Dla gminy Drawsko zjawisko to będzie można ocenić w czasie eksploatacji grupowej oczyszczalni ścieków dla wsi Drawsko, Drawski Młyn i Pęckowo (obecnie w realizacji). Jeśli tendencja ta okaże się prawdziwa wówczas prawdopodobnie zaistnieje możliwość oczyszczania ścieków ze wsi: Chelst, Kawczyn i Kamiennik (w których i tak konieczna jest budowa przepompowni ścieków) w Drawskim Młynie dokąd ścieki trafią za pomocą wspólnego rurociągu tłocznego na oczyszczalnię ścieków. Możliwość włączenia pozostałych miejscowości winna być poparta analizą techniczno-ekonomiczną opłacalności budowy rurociągów tłocznych, trasowanych w większości przez tereny leśne oraz konieczność pokonywania zróżnicowanych wysokości terenowych, a budową małych mechaniczno- biologicznych oczyszczalni ścieków np. typu korzeniowego dla tych miejscowości.

4.3. Odprowadzenie wód opadowych.

Większość wód opadowych na terenie gminy odprowadzana będzie powierzchniowo do gruntu zwarta zabudowa oraz tereny przemysłowe wymagają budowy kanalizacji deszczowej, która winna być wyposażona w osadnik, celem podczyszczenia wód opadowych przed wprowadzeniem do odbiornika.

4.4. Zaopatrzenie w ciepło.

Przyjmuje się utrzymanie istniejącego sposobu zaopatrzenia w ciepło. Dla budownictwa mieszkaniowego proponuje się budowę kotłowni lokalnych, natomiast dla odbiorców indywidualnych własne źródła ciepła. Mając na uwadze ochronę środowiska przyrodniczego sugeruje się korzystanie z bezpiecznych dla środowiska czynników grzewczych, tj: z paliw gazowych, olejowych lub energii elektrycznej.

4.5. Zaopatrzenie w gaz.

Istnieje możliwość doprowadzenia gazu ziemnego zaazotowanego z kierunku Drezdenka. Wymagało to będzie budowy gazociągu wysokiego ciśnienia doprowadzającego gaz, stacji redukcyjno pomiarowej pierwszego stopnia, oraz sieci średniego ciśnienia doprowadzające gaz do odbiorców. Podstawą dla tej inwestycji na terenie gminy Drawsko i gminy Krzyż winien być program gazyfikacji gminy.

4.6. Zaopatrzenie w energię elektryczną.

Przyjmuje się istniejący system zaopatrzenia w energię elektryczną jako bazę docelowego zaspokojenia potrzeb w tym zakresie. Obszar gminy zaopatrywany będzie z istniejącej stacji GPZ 110 / 115 kV w Drawskim Młynie, poprzez linię 15 kV oraz stację transformatorową i sieć linii niskich napięć. Dla poprawy stanu istniejącego konieczna jest częściowa wymiana i modernizacja sieci średnich i niskich napięć oraz drugostronne zasilanie GPZ Drawsko projektowaną linią 110 kV z kierunku GPZ Mirosławiec wg planu branżowego Energetyki Poznań.

4.7. Telekomunikacja.

W Drawsku zlokalizowana jest automatyczna centrala telefoniczna która obsługuje wsie: Drawsko, Drawski Młyn, Pęckowo, jej pojemność jest wystarczająca i ma rezerwy. Natomiast rozbudowy wymaga głównie sieć telekomunikacyjna. Pozostałe miejscowości jak: Chełst, Piłka, Marylin, Kawczyn, Kwiejce obsługiwane są drogą przekątną

86

5. Kierunki rozwoju sieci osadniczej.

Nadrzędnym kierunkiem rozwoju terenów osadniczych gminy jest podnoszenie ładu przestrzennego przy kształtowaniu zabudowy przy zachowaniu walorów przyrodniczych i kulturowych środowiska. Kierunki działań dotyczące rozwoju sieci osadniczej dotyczą określenia gminnego zasobu gruntów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo-usługową, a także określenie zasad i form zagospodarowania.

5.1. W studium gminy Drawsko określono tereny które mogą być przeznaczone pod zabudowę, są to:

- 1) obszary które mogą być przeznaczone pod zabudowę produkcyjno-usługową we wsiach: Drawsko, Drawski Młyn, Chełst, Kamiennik i Pęckowo,
- 2) pod zabudowę mieszkaniową we wsiach: Drawsko, Drawski Młyn, Piłka, Pęckowo,
- 3) pod ekstensywną zabudowę letniskową i agroturystykę we wsiach: Kwiejce , Kwiejce Nowe, Kamiennik, Marylin, Piłka.

Przestrzeń inwestycyjną w gminie stanowią obszary które mogą być przeznaczone pod zabudowę, określone granicą zlewni grawitacyjnej ścieków sanitarnych.

5.2. Ustalenia dotyczące form i zasad gospodarowania:

- 1) adaptacja i porządkowanie istniejącej zabudowy z dopuszczeniem uzupełnienia zabudowy na działkach niezabudowanych,

- 2) zachowanie regionalnego charakteru zabudowy,
- 3) ograniczenie rozwoju funkcji osadniczych poza terenami wyznaczonymi,
- 4) obszary przeznaczone pod zabudowę powinny być wyposażone w infrastrukturę techniczną (sieć wodociągową , energię elektryczną, sieć kanalizacji sanitarnej).

IV POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY

1. Określenie celów strategicznych rozwoju gminy.

W myśl ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym i ustaw jej towarzyszących najważniejszą zasadą w organizowaniu przestrzeni jest „**zrównoważony rozwój**”. Rozumie się przez to postęp gospodarczy i społeczny uwzględniający warunki przyrodnicze. Efektem tego procesu winna być równowaga pomiędzy ochroną i racjonalnym kształtowaniem środowiska, a działalnością człowieka w celu osiągnięcia zamierzonych efektów społecznych i gospodarczych. Celem zrównoważonego rozwoju jest osiągnięcie wysokiej jakości życia mieszkańców w przekształconym środowisku.

Określenie polityki przestrzennej gminy rozumie się jako celowe działania na sposób i zmiany zagospodarowania i zabudowy, wynikający z:

- 1) uwarunkowań dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania terenu,
- 2) stanu i ochrony środowiska przyrodniczego,
- 3) ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych,
- 4) dotychczasowego wyposażenia terenu w obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej i sieć dróg.

Celem podstawowym rozwoju gminy Drawsko jest wielofunkcyjny rozwój gospodarczy wyrażony przez równorzędny rozwój gospodarki rolnej i leśnej, osadnictwa, działalności produkcyjnej i turystyki przy zachowaniu równowagi w środowisku przyrodniczym.

1.1. Cele polityki przestrzennej.

Polityka przestrzenna gminy będzie ukierunkowana na zapewnienie zrównoważonego rozwoju.

W celu zaspakajania zbiorowych potrzeb wspólnoty mieszkańców odbywać się on będzie w następujących sferach:

- **ekologicznej** - której głównym celem będzie zrównoważony rozwój,
- **gospodarczej** - której podstawą będzie stworzenie warunków rozwoju gospodarczego i zagospodarowania podporządkowanego ochronie środowiska przyrodniczego i poprawie warunków bytu mieszkańców,
- **społecznej** - której celem jest jakość życia, czyli dążenie do osiągnięcia wysokiego standardu zaspokojenia potrzeb, stworzenia warunków rozwoju i dostępności usług

Rozwój w wyznaczonych sferach uznaje się za równorzędny, przyjmując jednocześnie, że cele publiczne będą stawiane ponad interes prywatny, w przypadku jeżeli oba te cele staną się konkurencyjne.

Z dwóch konkurencyjnych wartości o wyborze priorytetu decydować będzie dobro społeczne.

88

1.2. Cel ekologiczny.

Cel podstawowy rozwoju – zrównoważony rozwój gospodarki rolnej nie powodujący zagrożeń dla środowiska, wyrażony poprzez:

- eliminację zagrożeń dla środowiska przyrodniczego, (ochrona powierzchni ziemi, rekultywacja wyrobisk i likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci, ochrona powietrza, ochrona wód przed zanieczyszczeniami, ochrona zieleni),
- zachowanie istniejących wartości środowiska i możliwości odtwarzania się zasobów,
- ochronę zasobów będących podstawą rozwoju w szczególności zasobów wód podziemnych,
- ochronę złóż surowców mineralnych.

Eliminacja zagrożeń dla środowiska przyrodniczego obejmuje następujące działania:

- modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków w Drawskim Młynie,
- usuwania odpadów na składowisko położone poza terenem gminy, w gminie Wielen,
- gazyfikację gminy z możliwością wykorzystania gazu do celów grzewczych,
- budowę wiejskich sieci wodociągowych.

Zadania w zakresie odbioru ścieków sanitarnych obejmują rozbudowę lub budowę systemów kanalizacji sanitarnej we wsiach: Drawsko, Drawski Młyn, Pęckowo, Chelst, Kamiennik, Kwiejce Nowe, Piłka i Marylinie.

Podstawą działań w zakresie gazyfikacji terenów wiejskich jest program gazyfikacji i plan zaopatrzenia w ciepło

1.3. Cel rozwoju gospodarczego.

Wyrażony jest poprzez:

- zabezpieczenie terenów mieszkaniowych ,
- wyznaczenie terenów dla działalności gospodarczej (aktywizacji gospodarczej),
- zabezpieczenie terenów dla ponadlokalnych celów publicznych.

1.3.1. Tereny mieszkaniowe wyznacza się we wsiach: Drawsko, Drawski Młyn, Pęckowo, Piłka, Chełst , Kamiennik i Kawczyn. Wyznaczone tereny będą objęte zorganizowaną działalnością inwestycyjną w zakresie technicznego uzbrojenia terenu.

1.3.2. Tereny działalności gospodarczej obejmują wsie: Drawski Młyn, Drawsko, Pęckowo, Chełst i Kamiennik.

Cel rozwoju gospodarczego winien być realizowany poprzez:

- aktywizację gospodarczą gminy, poprzez stworzenie niezbędnej oferty terenów wyposażonych w nowoczesną infrastrukturę techniczną,
- wspieranie różnych form przedsiębiorczości gospodarczej zwiększających ilość miejsc pracy, a w szczególności przetwórstwa rolno- spożywczego i leśnego,
- produkcji rolniczej,
- turystyki i rekreacji , w tym agroturystyki,

89

1.3.3. Tereny dla zabezpieczenia ponadlokalnych celów publicznych.

Rozwój funkcji ponadlokalnych realizowany będzie poprzez zabezpieczenie terenów dla zadań rządowych i samorządowych.

Dla zadań wojewody w zakresie modernizacji drogi wojewódzkiej nr 181 z Drezdenka do Czarnkowa, a szczególnie budowy południowego obejścia Drawska.

Modernizacją powinny być objęte drogi wojewódzkie:

- 1) nr 29235 na odcinku z Kamiennika do Piłki,
- 2) nr 29236 z Piłki do Sierakowa ,
- 3) nr 29241 z Piłki do Miał.

Modernizacja dotyczyć będzie zmiany nawierzchni z gruntowej na bitumiczną.

Uzgodnień z sąsiadującymi gminami wymaga projekt oznaczenia i realizacji ścieżek rowerowych w ramach Stowarzyszenia Gmin Nadnoteckich.

1.4. Cel społeczny.

Celem nadrzędnym w zagospodarowaniu przestrzennym jest równorzędna dostępność usług dla wszystkich mieszkańców gminy.

W zagospodarowaniu przestrzennym dla poprawy warunków życia wyznacza się następujące priorytety:

- zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania, poprzez modernizację zasobów i wyposażenie w usługi,
- zapewnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną,

- zapewnienie sprawnej obsługi komunikacyjnej,
- rozbudowę i modernizację bazy oświaty,
- zabezpieczenie usług ochrony zdrowia w obszarach o słabej dostępności komunikacyjnej.

2. Strefy polityki przestrzennej.

Strefy polityki przestrzennej wyznaczono biorąc pod uwagę istniejące zagospodarowanie, kierunki rozwoju i cele strategiczne rozwoju gminy.

Osiągnięcie założonych celów strategicznych rozwoju gminy oraz określenie sposobów realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego stanowi

politykę przestrzenną gminy

2.1. Założenia podstawowe.

Wszelkie działania będą podporządkowane osiągnięciu celu podstawowego to jest „wielofunkcyjnemu rozwojowi gospodarczemu gminy przy zachowaniu wysokich walorów środowiska przyrodniczego, czyli przy spełnieniu zasady zrównoważonego rozwoju”.

Ze względu na uwarunkowania, wyodrębnia się na obszarze gminy następujące strefy polityki przestrzennej:

- 1) strefę przyrodniczą ,
- 2) strefę gospodarczą,
- 3) strefę usługową.

Wyznaczone strefy obejmują swym zasięgiem wieloprzestrzenne obszary, na których obowiązywać będą następujące zasady:

- a) prawnej ochrony obszarów przyrodniczych i dóbr kultury,

- b) ograniczenia w wykorzystaniu środowiska przyrodniczego do celów gospodarczych,
- c) zabudowy i odprowadzenia ścieków.

2.1.2. Strefa przyrodnicza.

Strefa przyrodnicza obejmuje przeważający obszar gminy Drawsko, na który składają się:

- obszar chronionego krajobrazu „Puszczy Noteckiej” ; w obszarze tym zawarte są lasy: glebochronne, wodochronne i naukowo-badawcze,
- korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym – dolina Noteci,
- ciągi ekologiczne dolin rzecznych Miały i Człapi,
- ekosystemy łąk i lasów i pozostałych wód otwartych.

Dla wyznaczonej strefy jako główne zasady i kierunki zagospodarowania przyjęto:

w zakresie ochrony przyrody:

- zakaz prowadzenia działalności szkodliwej dla środowiska oraz mogącej pogorszyć stan środowiska,
- poprawę stanu środowiska na terenach zdegradowanych (rekultywacja wyrobisk, likwidacja wysypisk śmieci w Drawsku, Kamienniku),
- wykluczenie z zagospodarowania terenów zalewowych, łąk i lasów,
- przeciwdziałania szkodliwym wpływom na obszarach występowania i zasilania wód podziemnych,
- utrzymanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego,

91

w zakresie rozwoju osadnictwa:

- rozwój przestrzenny osadnictwa uzależniony jest od możliwości zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków sanitarnych,
- wykluczenie lokalizacji obiektów uciążliwych,
- ograniczenie zabudowy do związanej z gospodarką leśną i rolną,
- wskazanie obszarów przeznaczonych pod ekstensywną zabudowę letniskową i agroturystykę.

Dla obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną obowiązują szczególne sposoby prowadzenia gospodarki leśnej i rolnej określone w stosownych rozporządzeniach:

- dla obszarów chronionego krajobrazu w Rozporządzeniu Wojewody Piłskiego w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie piłskim (rozporządzenie to ogłoszone jest w Dzienniku Urzędowy Województwa Wielkopolskiego nr 14 poz. 246 w obwieszczeniu Wojewody Wielkopolskiego z dnia 24. 03.1999 r. w sprawie wykazu aktów prawa miejscowego obowiązujących na terenie województwa wielkopolskiego, a wydanych przez byłe Rady Wojewódzkie i byłych Wojewodów).
- dla lasów chronionych w ustanawiających je zarządzeniach Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa,
- dla lasów w planach urządzenia lasów, lub w uproszczonych planach urządzania lasów.

2.1.3. Strefa gospodarcza.

Strefa gospodarcza obejmuje:

- strefę gospodarki leśnej; obszar lasów w znacznej części stanowi obszar chroniony o ograniczonym znaczeniu gospodarczym,
- strefę gospodarki rolnej, z wyodrębnieniem:
 - rolniczej przestrzeni produkcyjnej bez ograniczeń dla gospodarki
 - rolniczej przestrzeni produkcyjnej z ograniczeniami wynikającymi z przepisów prawa miejscowego,
- wyznaczone obszary aktywizacji gospodarczej gminy predysponowane do działalności usługowo-produkcyjnej.

Dla wyznaczonej strefy jako główne zasady i kierunki zagospodarowania przyjęto:

w zakresie gospodarowania:

- ograniczenia dla gospodarki leśnej w obszarze objętym ochroną prawną oraz zasady prowadzenia gospodarki leśnej są określone w planach urządzenia lasu,
- ochronę najlepszych kompleksów gleb przez wykluczenie ich z zabudowy i przeznaczenie pod intensywną produkcję rolną w rejonie wsi: Drawsko i Pęckowo,
- ochronę pozostałych terenów rolnych i leśnych przez ograniczanie zabudowy na tych obszarach,
- ochronę terenów rolnych i leśnych przed szkodliwym wpływem zanieczyszczeń i odpadów,
- poprawę dostępności do obszarów przestrzeni produkcyjnej poprzez modernizację lub utwardzenie nawierzchni dróg.

92

w zakresie osadnictwa:

- wskazanie obszarów pod działalność inwestycyjną obejmujących:
- tereny zabudowane we wsiach przynależnych do stref,
- tereny, które mogą być przeznaczone pod zabudowę w zwartych przestrzennie jednostkach osadniczych określone zasięgiem zlewni grawitacyjnej,
- tereny, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową we wsiach: Drawsko, Drawski Młyn, Pęckowo, Kamiennik, Kawczyn,
- obszary aktywizacji gospodarczej we wsiach: Drawsko, Drawski Młyn, Chełst, Pęckowo, Kamiennik,
- poza wskazaną przestrzenią inwestycyjną ograniczenie zabudowy na gruntach rolnych niskich klas do związanej z produkcją rolną i przetwórstwem rolno-spożywczym.

Przy kształtowaniu nowej struktury osadniczej należy:

- zachować ład przestrzenny dostosowując wysokość i gabaryty nowych obiektów do istniejącej zabudowy,
- bezwzględnie zachować zabytkowe obiekty i obiekty chronione,
- uzupełnić wyposażenie wsi w infrastrukturę techniczną,
- poprawić obsługę komunikacyjną gminy poprzez modernizację dróg i poprawę ich standardu,
- wyznaczyć obszary, dla których sporządzenie planów miejscowych jest obowiązkowe: Drawsko, Drawski Młyn, Chełst.

2.2.4. Strefa usługowa.

Strefa usługowa obejmuje:

- strefę wypoczynkowo- przyrodniczą zlokalizowaną w południowej części gminy we wsiach: Kwiejce, Kwiejce Nowe, Kamiennik, Marylin i Piłka,
- centrum usługowe gminy w Drawsku i Drawskim Młynie.

Dla terenów położonych w strefie wypoczynkowo-przyrodniczej przy wyznaczaniu terenów pod ekstesywną zabudowę wypoczynkowo-rekreacyjną należy:

- wykluczyć z zagospodarowania i bezwzględnie zachować tereny przyrodnicze objęte ochroną prawną,
- chronić obszary objęte ochroną dziedzictwa kulturowego,
- lokalizować zabudowę poza 100 m pasem od wód otwartych,
- chronić przed zabudową tereny łąk, lasów i zieleni,
- wyposażyć tereny przeznaczone pod zabudowę w infrastrukturę techniczną.

93

3. OBSZARY DLA KTÓRYCH SPORZĄDZENIE MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO JEST OBOWIĄZKOWE.

Gmina zgodnie z celami polityki przestrzennej i zadaniami lokalnej polityki przestrzennej oraz przepisami ustaw szczególnych ustala przeznaczenie terenów oraz warunki i standardy ich zabudowy oraz zasady uzbrojenia w infrastrukturę techniczną. Podstawowym instrumentem do realizacji celów i zadań gminnej polityki jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Stanowi on, dzięki swym normatywno-regulacyjnym funkcjom prawo miejscowe.

W studium gminy Drawsko wyznaczono tereny pod zorganizowaną działalność inwestycyjną oraz tereny pod zabudowę mieszkaniową, mieszkaniowo-usługową i rekreacyjną objęte obowiązkiem sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (art. 6 ust.5 pkt 5, 5a, 7 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym

Określono granice następujących planów:

- 1) dla terenów zabudowy mieszkaniowej w Drawsku i Drawskim Młynie,
- 2) dla terenów mieszkaniowo-usługowych w Drawsku i Drawskim Młynie,
- 3) dla terenów aktywizacji gospodarczej w Drawskim Młynie, w Kamienniku, w Chełście i Pęckowie
- 4) dla terenów zabudowy rekreacyjnej w Marylinie.

Szczegółowe określenie granic każdego obszaru objętego planem nastąpi na etapie sporządzenia uchwały Rady Gminy, w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu miejscowego, w załączniku graficznym do uchwały.

Ponadto przeznaczenie terenów określonych w studium jako obszary przeznaczone pod zabudowę na cele inne niż rolne, w rozumieniu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (art.7.1. ustawy z 3 lutego 1995 roku) wymaga również sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, o ile nastąpi zmiana przeznaczenia terenu na cele nierolnicze.